

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Приватна непрофитна високообразовна установа
самостојна висока стручна школа
БИЗНИС АКАДЕМИЈА СМИЛЕВСКИ – БАС
Скопје

СТАТУТ
НА БИЗНИС АКАДЕМИЈА СМИЛЕВСКИ – БАС

Скопје, ноември 2018 година

СОДРЖИНА

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ	6
1.1. Статус и основна дејност	6
1.2. Назив и седиште	6
1.3. Статусни промени	7
1.4. Основање на друга организација	8
1.5. Дејности надвор од седиштето на БАС	8
1.6. Основачи на БАС.....	9
1.7. Начела и цели на БАС.....	9
1.8. Академска заедница	10
1.9. Достапност на БАС.....	11
2. АВТОНОМИЈА НА БАС.....	11
2.1. Содржина и заштита на автономијата.....	11
2.2. Академска слобода	11
2.3. Автономија во управувањето.....	12
2.4. Финансиска автономија.....	13
2.5. Кадровска автономија	13
2.6. Неповредливост на просторот	13
2.7. Мирно решавање на споровите	14
2.8. Дејност на БАС	14
3. ПЕЧАТ, ЗНАЦИ И ДРУГИ ОБЕЛЕЖЈА НА БАС	15
3.1. Печат на БАС	15
3.2. Штембил на БАС.....	16
3.3. Знаци	17
3.4. Ден на БАС	18
3.5. Тога	18
3.6. Други обележја.....	18
4. ПРАВА И ОБВРСКИ НА СТУДЕНТИТЕ НА БАС	18
4.1. Статус на студент	18
4.2. Мирување на правата на студентот	20
4.3. Престанок на статусот на студент	22
5. ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ.....	22
5.1. Основа за дисциплинска одговорност на студентите.....	22
5.2. Видови дисциплински повреди.....	23

5.3. Дисциплински мерки	24
5.4. Дисциплинска постапка	24
5.5. Застарување на дисциплинската одговорност	26
6. ОРГАНИ И ТЕЛА НА БАС.....	26
6.1. Органи на БАС.....	26
6.2. Орган на основачи на БАС	26
6.3. Надлежности на Органот на основачи на БАС.....	27
6.4. Наставнички совет на БАС	28
6.5. Надлежности на Наставничкиот совет на БАС.....	29
6.6. Директор на БАС.....	31
6.7. Надлежности на директорот на БАС	32
6.8. Избор на Директор на БАС	32
6.9. Заменик директор	33
6.10. Разрешување и престанок на мандатот на Директорот и Заменик директорот на БАС пред истекот на рокот за кој се избрани	34
6.11. Раководител на дејност/и надвор од седиштето на БАС	35
6.12. Управа на БАС.....	35
6.13. Надлежности на Управата на БАС.....	36
7. ТЕЛА НА БАС.....	37
7.1. Студентско собрание на БАС.....	37
7.2. Финансирање на Студентското собрание на БАС	38
7.3. Надлежности на Студентското собрание на БАС	39
7.4. Стручна и административна служба на БАС	40
7.5. Деловен секретар на БАС	40
7.6. Одбор за соработка и доверба со јавноста	41
7.7. Надлежности на Одборот за соработка и доверба со јавноста.....	41
8. ФИНАНСИРАЊЕ, ШКОЛАРИНА И ИМОТ НА БАС.....	42
8.1. Финансирање на БАС	42
8.2. Школарина и уписнина на БАС	43
8.3. Недвижен имот и други средства на БАС	43
9. ВИСОКООБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ НА БАС	44
9.1. Општи одредби	44
9.2. Достапност на високото образование на БАС	44
9.3. Циклуси на високо образование во БАС	44

9.4. Прв циклус на студии на БАС	45
9.5. Втор циклус на студии на БАС	47
9.6. Стручен назив	49
9.7. Студиски програми	49
9.8. Содржина на студиските програми	50
9.9. Програми за стручно и професионално усовршување.....	51
9.10. Стручно образование пократко од три години	52
9.11. Студиска програма за заедничка диплома.....	53
9.12. Јазици на кои се изведува наставата.....	53
9.13. Пренесување на кредити	54
10. УСЛОВИ И НАЧИН НА ЗАПИШУВАЊЕ НА БАС	54
10.1. Начин на запишување на БАС	54
10.2. Одлука за број на студенти кои се запишуваат на БАС	55
11. ОБЕМ НА СТУДИИ И ПРОВЕРКА НА ЗНАЕЊЕ	56
11.1. Почеток и завршување на студиска година.....	56
11.2. Обем и организација на студиите	56
11.3. Проверка на знаењето.....	56
11.4. Испитни рокови	57
12. ЈАВНИ ИСПРАВИ.....	58
12.1. Диплома и додаток на диплома	58
12.2. Уверение за положени испити.....	59
12.3. Други јавни исправи.....	59
12.4. Промоција на завршени студии.....	59
12.5. Водење и заштита на личните податоци	60
12.6. Матична книга на запишани студенти и главна книга на дипломирани студенти	61
13. НАСТАВЕН КАДАР НА БАС	61
13.1. Вработени лица на БАС.....	61
13.2. Наставен кадар на БАС	62
13.3. Наставни звања	62
13.4. Наставно-стручни звања	62
13.5. Критериуми, општи, посебни и дополнителни услови за избор во наставни и наставно-стручни звања на БАС.....	62
13.6. Постапка за избор во наставни и наставно-стручни звања.....	63
13.7. Засновање на работен однос	63

13.8. Предвремен престанок на изборот	64
13.9. Право на вршење дејност на друга високообразовна установа.....	64
13.10. Демонстратори.....	65
13.11. Визитинг наставници	65
13.12. Афирмирани научници, уметници и стручњаци од практиката	66
13.13. Платено и неплатено отсуство и сабатна година	66
13.14. Престанок на работен однос поради исполнување на услови за пензија	67
14. САМОЕВАЛУАЦИЈА НА БАС.....	67
15. СОРАБОТКА	68
16. ЦЕНТАР ЗА КАРИЕРА.....	68
17. ПРИЈАВА НА КОРУПЦИЈА.....	69
18. ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА	70
18.1. Афирмативни мерки	71
19. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ	71

Врз основа на член 112 став 1 алинеја 1 од Законот за високото образование (Службен весник на Р. Македонија бр. 82/18), притоа земајќи го предвид Мислењето на Владата на Р. Македонија (дел. бр. 44-7212/1 од 18.09.2018 година), Наставничкиот совет на Бизнес академија Смилевски – БАС, на редовната 142 седница, одржана на 16.11.2018 година го донесе следниот

СТАТУТ **на Бизнес академија Смилевски – БАС**

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

1.1. Статус и основна дејност

Член 1

(1) Со Статутот на Бизнес академија Смилевски – БАС (во понатамошниот текст Статутот на БАС) поблиску се уредуваат внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работа и одлучување и други прашања од значење за вршење на високообразовната дејност на БАС.

Член 2

(1) БАС е приватна непрофитна високообразовна установа самостојна висока стручна школа која ги обединува следниве три интегрирани организациски ентитети:

- 1) БАС Висока школа – која врши високообразовна дејност како стручни студии од прв и втор циклус, вклучувајќи го и стручното образование пократко од три години во рамките на својата област;
- 2) БАС Консалтинг – кој ја врши применувачката дејност во својата област и
- 3) БАС Институт за менаџмент – кој ја врши научноистражувачката дејност во својата област.

(2) Сите три организациски ентитети, поединечно или заеднички, спроведуваат и програми за стручно и професионално усовршување во рамките на својата област.

(3) Сите три организациски ентитети, поединечно или заеднички спроведуваат активности предвидени со овој Статут.

1.2. Назив и седиште

Член 3

(1) Полн назив: Приватна непрофитна високообразовна установа самостојна висока стручна школа Бизнес академија Смилевски – БАС.

(2) Полн назив на англиски јазик: Private Non-profit Higher Education Institution Independent Higher Vocational School Business Academy Smilevski – BAS.

- (3) Скратен назив: БАС.
- (4) Скратен назив на англиски јазик: BAS.
- (5) Седиште: Бул. Јане Сандански бр. 111/2, Скопје.
- (6) За секојдневна употреба се користи скратениот назив.

Член 4

(1) БАС може да организира високообразовна, научноистражувачка и применувачка дејност и надвор од седиштето на БАС.

1.3. Статусни промени

Член 5

- (1) БАС може да се присоедини кон универзитет.
- (2) При соединувањето се врши спогодба за присоединување. Одлуката за усвојување на спогодбата за присоединување ја донесуваат со тајно гласање и со 2/3 мнозинство од вкупниот број на членови, Сенатот на универзитетот и Управата на БАС, по претходна согласност од 2/3 на единиците на универзитетот. Согласност на спогодбата даваат Основачот на универзитетот и Органот на основачи на БАС. Статусната промена стапува на сила со стапување на сила на измените за измена на актот за основање на универзитетот и актот за основање на БАС.
- (3) БАС по присоединувањето продолжува да работи како единица на универзитетот кон кој се присоединува, освен ако со одлуката на присоединување не е определено дека влегува во состав на постојна единица на универзитетот кон кој се присоединува.
- (4) Ставовите (2) и (3) од овој член соодветно се применуваат и при присоединување на БАС кон друга самостојна висока стручна школа.

Член 6

- (1) Одборот за акредитација дава претходно мислење на спогодбата, односно одлуката за статусните промени од членот 5 од овој Статут.
- (2) Во случај на која било статусна промена, определена со овој Статут и со Закон, студентот има право да ги заврши студиите според условите на кој бил запишан пред спроведувањето на статусната промена.
- (3) Во случај на спојување, односно поделба на БАС, се спроведува постапка на издавање на решение за почеток со работа на начинот и според условите определени во Законот за високото образование за основање на високообразовна установа.
- (4) Во случај на присоединување се врши дополнување на издаденото решение за акредитација и на решението за почеток со работа, според условите определени со Законот за високото образование.

(5) Универзитетот, односно самостојната висока стручна школа кон кој/која БАС се присоединува ги презема правата и обврските на високообразовна установа кон која се присоединува.

(6) Со присоединување и со спојување на универзитет, односно на висока стручна школа, БАС која се присоединува, односно спојува, престанува да постои без ликвидација и се врши пренос на целиот имот и на обврските врз универзитетот, односно самостојната висока стручна школа кон која се присоединува, односно која настанува со спојување, со состојба на денот определен со спогодбата за присоединување, односно спојување.

(7) Под обврски од ставовите (5) и (6) од овој член се подразбираат и обврските кон студентите за продолжување на студиите според условите под кои ги започнале пред статусната промена.

1.4. Основање на друга организација

Член 7

(1) БАС може заради пренос на правата од интелектуална сопственост коишто произлегуваат од нејзината дејност, а особено од научноистражувачката работа и создавање на авторски дела, заради вршење други услуги од јавни овластувања, пренос на научно и стручно знаење и други остварувања во вршењето на применувачката работа, за вршење на издавачка дејност, за здравствена заштита на студентите, за сместување и исхрана, за културни потреби, спорт и рекреација на студентите и вработените на БАС и за други потреби, самостојно или со друг соосновач да основа трговско друштво или установа под условите утврдени со закон и со овој Статут.

(2) Одлука за основање на трговско друштво или установа од ставот (1) на овој член донесува Органот на основачи на БАС.

(3) Овие потреби БАС може на потрајна основа да ги остварува договорно со правни и физички лица.

(4) Добивката на трговското друштво која и припаѓа на БАС по основ на влогот, односно приходот на установата од став (1) на овој член може да се користи исклучиво за унапредување на дејноста на БАС.

1.5. Дејности надвор од седиштето на БАС

Член 8

(1) Студиските програми, БАС може да ги остварува и надвор од своето седиште.

(2) БАС може и своите дејности, опфатени со член 2 од овој Статут, да ги реализира и надвор од своето седиште.

(3) Одлука за дејствување надвор од своето седиште донесува Органот на основачи на БАС.

(4) Органот на основачи на БАС може да донесе одлука за прекин на дејствувањата надвор од своето седиште.

1.6. Основачи на БАС

Член 9

(1) Основачи на БАС се:

- 1) Горазд Смилевски
- 2) Цветко Смилевски
- 3) Цена Смилевска

1.7. Начела и цели на БАС

Член 10

(1) БАС врши високообразовна дејност која е од јавен интерес и има посебно значење за Р. Македонија како дел од меѓународниот и од единствениот европски образовен простор.

(2) Дејноста на БАС се заснова на следниве начела:

- 1) автономија и академска слобода;
- 2) единство на наставата и на научноистражувачката работа;
- 3) отвореност кон јавноста и граѓаните;
- 4) уважување на хуманистичките и демократските вредности на националната и европската традиција и вредностите на културното наследство;
- 5) почитување на човековите права и слободи и гарантирање на принципот на еднаквост и заштита од дискриминација;
- 6) унапредување на академската мобилност на наставниот кадар и студентите;
- 7) учество на студентите во управувањето и одлучувањето, посебно во врска со прашањата кои се од значење за квалитетот на наставата и студентскиот стандард;
- 8) стремеж кон универзално знаење чиј императив се науката, слободата и вистината;
- 9) обезбедување на систем за доживотно учење;
- 10) обезбедување на квалитет и ефикасност на студирањето.

Член 11

(1) Цели на БАС се:

- 1) придонесува за подигнување на општото и стручното образовно и научноистражувачко ниво во Р. Македонија;
- 2) создавање, заштита и пренесување на научни и стручни знаења и вештини;
- 3) развивање на науката, поттикнување на технолошкиот развој и примена на научните и стручните сознанија во развојот на општеството;

- 4) обезбедување на стручен подмладок;
- 5) овозможување на секој поединец под еднакви услови да се здобие со високо образование и да се образува во текот на целиот живот;
- 6) развивање на слободни, критички и креативни личности;
- 7) зајакнување на вработливоста, компетитивноста и конкурентноста на младите и возрасните;
- 8) развивање на граѓанска одговорност кај академската заедница.

(2) Целите БАС ќе ги остварува преку:

- 1) организирање на стручни студии според акредитирани студиски програми;
- 2) изведување на фундаментални, развојни и применети истражувања и вршење на применувачка дејност;
- 3) заштита на автономијата на високообразовните установи и академската слобода;
- 4) континуирано подобрување на квалитетот и релевантноста на наставата и учењето;
- 5) обезбедување на доволна и одржлива финансиска поддршка за сигурно и непречено одвивање на образовниот процес;
- 6) демократски, инклузивен процес на одлучување кој оневозможува концентрација на моќ;
- 7) почитување на човековите права и слободи и гарантирање на принципот на еднаквост и недискриминација;
- 8) обезбедување на учество на студентите во управувањето и одлучувањето;
- 9) овозможување и промовирање на мобилност на членовите на академската заедница на странски високообразовни установи и развивање на меѓународна соработка со странски високообразовни установи;
- 10) развивање на меѓународна соработка;
- 11) афирмација на конкуренцијата во образованието и научните истражувања;
- 12) учество во планирањето, утврдувањето и развојот на вкупниот образовен систем;
- 13) зголемување на интелектуалниот капитал во Р. Македонија;
- 14) промоција на национална и глобална одговорност;
- 15) остварување на концептот на доживотно учење.

1.8. Академска заедница

Член 12

- (1) Академската заедница на БАС ја сочинуваат лицата избрани во наставно-научни, научни, наставни, наставно-стручни и соработнички звања и студентите.
- (2) Професорите на висока стручна школа остануваат членови на Академската заедница на БАС и по нивното пензионирање.
- (3) Членовите на академската заедница на БАС се должни да го применуваат Етичкиот кодекс на БАС.

1.9. Достапност на БАС

Член 13

(1) Државјаните на Р. Македонија имаат под еднакви услови право да студираат на БАС.

Член 14

(1) Странските државјани можат, со примената на начелото на заемност, да се образуваат на БАС под еднакви услови како и државјаните на Р. Македонија.

(2) Странските државјани, без примена на начелото на заемност, можат да се образуваат на БАС под услови кои поблиску ги утврдува БАС во Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС и Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС.

(3) Лицата без државјанство имаат право да студираат на БАС под еднакви услови како и државјаните на Р. Македонија.

2. АВТОНОМИЈА НА БАС

2.1. Содржина и заштита на автономијата

Член 15

(1) БАС ја обезбедува својата автономија врз начелото на академската автономија.

(2) Автономијата на БАС ја вклучува и одговорноста на членовите на академската заедница кон општествената заедница во којашто дејствуваат.

(3) Со автономијата на БАС се гарантира интелектуалната слобода на членовите на академската заедница и творечката природа на истражувачкиот и образовниот процес, како и врвни вредности и способности.

(4) Автономијата на БАС вклучува академска слобода, автономија на управување, неповредливост на просторот, финансиска автономија, кадровска автономија и неприкосновеност на автономијата.

(5) Автономијата на БАС ужива судска заштита и БАС има право да покрене постапка пред надлежен суд во случај на нејзина повреда.

2.2. Академска слобода

Член 16

(1) Академската слобода им припаѓа на сите членови на академската заедница и опфаќа:

- 1) слобода на изразување, негување и поттикнување на критичка мисла и свест кај членовите на академската заедница;

- 2) слобода во научноистражувачка работа, во примената и посредувањето на знаењето;
- 3) самостојно уредување на внатрешната организација и работењето со Статут, донесен во согласност со Законот за високото образование;
- 4) слобода на изведување на наставата, спроведувањето на научните истражувања, применувачката дејност, вклучувајќи ја и слободата на објавување и јавно претставување на научните резултати и стручните достигнувања;
- 5) слобода на студирање, утврдување на правилата на студирање, облиците и видовите на наставно-образовните дејности и на проверката на знаењата на студентите;
- 6) слобода на избор на студиските програми, во утврдување на содржината и на соодносот на задолжителните и на изборните наставни предмети, содржината на наставните предмети и во подготвувањето и избор на учебници и други учебни помагала;
- 7) слобода на избор на методот на интерпретирање на наставните содржини;
- 8) утврдување на услови и критериуми за студии од прв и втор циклус, како и други видови на образование;
- 9) подготвување, усвојување и остварување на научноистражувачки програми и други проекти и применувачка работа;
- 10) доделување стручни звања согласно Законот за високото образование;
- 11) определување посебни услови и постапка за избор во наставни и наставно-стручни звања, како и избор на демонстратори;
- 12) избор во наставни и наставно-стручни звања, како и избор на демонстратори.

2.3. Автономија во управувањето

Член 17

(1) Автономијата во управувањето со БАС се изразува во:

- 1) планирање, остварување и развивање на високообразовната дејност;
- 2) воспоставување и уредување на внатрешната организација;
- 3) донесување на Статутот и другите општи акти на БАС;
- 4) избирање, именување и отповикување на органите согласно Законот за високото образование, Статутот и другите општи акти;
- 5) управување и користење на имотот;
- 6) одлучување за формите на соработка со други организации;
- 7) здружување во соодветни организации и форми во земјата и во странство;
- 8) остварување на меѓународна соработка, склучување на договори и учество во меѓународни организации и асоцијации;
- 9) одлучување за други прашања утврдени со Закон, Статут и другите општи акти на БАС.

2.4. Финансиска автономија

Член 18

(1) БАС самостојно располага со сопствените приходи на начин утврден со овој Статут.

Член 19

(1) БАС може да формира фондови и да основа други форми на организирање од сопствени приходи, од донации и други извори заради вршење на научноистражувачка, издавачка и применувачка дејност.

Член 20

(1) БАС самостојно одлучува за акумулацијата на финансиските средства.

2.5. Кадровска автономија

Член 21

(1) БАС е автономна во одлучувањето за потребата од вработување или ангажирање на лица во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и научни звања и демонстратори, во изборот на лица и дефинирањето на условите за вработување и ангажман согласно Законот за високото образование, овој Статут и другите општи акти на БАС.

2.6. Неповредливост на просторот

Член 22

(1) Просторот на БАС е неповредлив.

(2) Просторот на БАС го опфаќа просторот (објекти и земјиште) во кои се сместени и во кои се остварува дејноста на БАС.

(3) Полицијата и другите државни органи на безбедност не можат без согласност на Директорот или на лице овластено од него, да влегуваат во просторот на БАС, освен за спречување на извршување на кривично дело што непосредно претстои или започнато кривично дело, за задржување на неговиот сторител, како и во случај на природни и други непогоди.

(4) Дејствијата на органите на прогонот што се преземаат со одлука на судот може да се спроведуваат само во присуство на овластено лице од БАС.

2.7. Мирно решавање на споровите

Член 23

(1) Споровите меѓу членовите на академската заедница се решаваат спогодбено или на друг начин на разбирање. За решавање на споровите на БАС, Органот на основачи формира совет за посредување кој учествува и помага во разрешувањето на настанатата состојба. Извештајот, советот го доставува до органот на Директорот на БАС, а по потреба и до Органот на основачи на БАС.

(2) При решавање на споровите, од ставот (1) на овој член, не може да се попречува редовното одвивање на дејноста на БАС определена со Статут.

(3) Доколку спорот, од ставот (1) на овој член, не може да се реши на некој од начините предвидени во ставот (1) на овој член, спорот се решава по судски пат.

2.8. Дејност на БАС

Член 24

(1) БАС е приватна непрофитна високообразовна установа самостојна висока стручна школа.

(2) БАС има својство на правно лице.

Член 25

(1) БАС врши високообразовна дејност како додипломски стручни студии, специјалистички стручни студии и применувачка дејност од подрачјето на една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани струки (стручни области). БАС во рамките на својата дејност може да организира и програми за стручно и професионално усовршување и стручно образование пократко од 3 години.

(2) БАС во рамките на својата дејност може да извршува активности предвидени во член 2 од овој Статут.

(3) БАС може, под услови утврдени со Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС да врши и научноистражувачка дејност.

(4) БАС може да дејствува и преку:

- 1) донесување на стандарди, нормативи и правила за организација и за вршење на високообразовна, научноистражувачка и применувачка дејност;
- 2) реализирање на европски кредит трансфер систем (ЕКТС);
- 3) поврзување на наставата со науката;
- 4) учествување на домашни и меѓународни проекти;
- 5) остварување на соработка и партнерство со: други високообразовни установи од земјата и од странство, бизнис заедницата, јавни и приватни институти и центри и други домашни и странски субјекти, заради унапредување на високообразовната, научноистражувачката и применувачката дејност;

- 6) организирање на заеднички студиски програми со домашни и со странски високообразовни установи;
- 7) организирање на меѓународни студиски програми и унапредување на европската димензија во високото образование;
- 8) остварување на применувачка и високостручна дејност;
- 9) усогласено дејствување во финансиите, инвестициите и во развојните планови;
- 10) определување на посебни и дополнителни услови за избор и напредување во наставно и наставно-стручно звање;
- 11) соработка со високообразовни установи од земјата и од странство;
- 12) водење на политика за мобилност на студенти, наставници и административен кадар;
- 13) организирање на студентите и развој на нивните воннаставни активности;
- 14) создавање на систем за обезбедување и контрола на квалитетот;
- 15) воспоставување на стандарди во наставата;
- 16) воспоставување на информациона систем;
- 17) остварување на издавачка дејност;
- 18) издавање на дипломи;
- 19) организирање на научни и стручни собири;
- 20) издавање на обрасци и други документи по потреба и на барање на студентите;
- 21) организирање на стручна и административна служба;
- 22) водење и чување на документација;
- 23) разни видови осигурувања;
- 24) вршење на други дејности определени со Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС.

3. ПЕЧАТ, ЗНАЦИ И ДРУГИ ОБЕЛЕЖЈА НА БАС

3.1. Печат на БАС

Член 26

- (1) БАС има свои печати.
- (2) Печатите на БАС се во тркалезна форма и ги содржат називот и седиштето на БАС.
- (3) Во печатите на БАС е содржано името Република Македонија.
- (4) Во средината на печатите е сместен грбот на Република Македонија.
- (5) Печатите го содржат следниов натпис: Република Македонија – Приватна непрофитна високообразовна установа самостојна висока стручна школа Бизнес академија Смилевски – БАС – Скопје.
- (6) БАС има два истоветни по содржина и форма печати, кои се чуваат и употребуваат од страна на стручната и административната служба на БАС и тоа:
 - 1) Печат за седиштето на БАС во Скопје;
 - 2) Печат за одделението за дисперзирани студии на БАС во Битола.
- (7) Печатите се употребуваат за архивското и канцелариското работење на БАС.

Член 27

- (1) Печатот на БАС служи за потврдување на автентичноста на актите што ги донесува или упатува БАС.
- (2) Печатот на БАС се става и на документите што ги донесува и кои ги упатува до трети лица.
- (3) Печатот на БАС се чува и употребува во Стручната и административната служба на БАС со која раководи раководител - деловен секретар на БАС.
- (4) Начинот на користење, видот и бројот на печати на БАС ги регулира со посебна одлука Директорот на БАС.

3.2. Штембил на БАС

Член 28

- (1) БАС има свој штембил.
- (2) Штембилот има правоаголна форма и го содржи натписот: Бизнес академија Смилевски – БАС, бр. _____, _____ год., Скопје.
- (3) Отисокот од штембилот се става во заглавието на актот од неговата лева страна или може да биде отпечатен во заглавието на актот или на другата писмена документација.
- (4) Штембилот се употребува за архивското и канцелариското работење на БАС.
- (5) За потребите на архивското и канцелариското работење, БАС има и други видови на штембили: приемен штембил, штембил за архивирање и др.
- (6) Штембилите на БАС се чуваат и употребуваат во Стручната и административната служба на БАС со која раководи раководител на оваа служба – деловниот секретар на БАС.

Член 29

- (1) БАС за печатите кои ги води има писмена евиденција – преглед.
- (2) Евиденцијата содржи број и дата на одлуката, односно на актот со кој е набавен печатот, отпечаток од печатот, почеток на употреба, потпис на задолженото лице за употреба на печатот, негово ставање вон употреба и забелешка.
- (3) Евиденцијата за печатите и штембилите кои се употребуваат во БАС ја води Стручната и административната служба на БАС.
- (4) Директорот на БАС дава овластување на лице вработено во БАС на кој ќе се довери чувањето и ракувањето со печатите и штембилите на БАС.
- (5) Вработениот кој е овластен да ги чува и ракува со печатите и штембилите на БАС е должен да ги чува на начин што оневозможува неовластено користење на истите.

(6) Печатите и штембилите се чуваат и употребуваат во службените простории на БАС. По исклучок, доколку се презема службено дејствие надвор од службените простории на БАС, печатот може да се употребува и надвор од БАС од страна на овластеното лице.

(7) Начинот на користење, видот и бројот на штембили на БАС ги регулира со посебна одлука Директорот на БАС.

3.3. Знаци

Член 30

(1) Знаци на БАС се: лого, грб и знаме.

(2) Со знаците од ставот (1) на овој член се претставува БАС.

Член 31

(1) Логото на БАС го симболизира скратениот назив на БАС. Логото претставува графичка модификација на буквите Б, А и С.

Член 32

(1) Грбот на БАС ја симболизира менторската поддршка на наставникот кон студентот и содржи дел од целосниот и скратениот назив на БАС.

Член 33

(1) Знамето на БАС го симболизира скратениот назив на БАС. Неговата форма е правоаголна, во долниот дел е претставено логото на БАС преку продолжени делови на буквите Б и А.

Член 34

(1) Со логото, грбот и знамето се претставува БАС.

(2) Знамето на БАС постојано е истакнато во објектот на седиштето на БАС и на другите места каде што БАС може да ја остварува својата високообразовна дејност.

(3) Знамето се истакнува и по повод обележувањето на Денот на БАС, на прослави, свечености и други активности кои се од значење за БАС, а може да се истакне и при одржување на научни и стручни собири, натпревари, спортски активности и други настани.

3.4. Ден на БАС

Член 35

- (1) Ден на БАС е 30-ти март.
- (2) Денот на БАС се одбележува на свечен начин на денот определен за свечената церемонија за доделување на дипломи.

3.5. Тога

Член 36

- (1) Тога носи директорот на БАС и заменик директорот на БАС.
- (2) На свечената церемонија за доделување на дипломи на БАС, тога носат и завршените студенти на БАС.
- (3) Тогата е во црна боја или во боја определена од страна на Управата на БАС. На предната страна од тогата има знак на БАС.

3.6. Други обележја

Член 37

- (1) БАС има плакета. Плакетата содржи еден знак на БАС (лого или грб) и назив на БАС.
- (2) Плакетата се доделува на заслужни правни и физички лица, кои со својата работа дале посебен придонес за развојот на БАС во областа на високообразовната, научноистражувачката и апликативната дејност.
- (3) Поблиски одредби за доделување на плакета донесува Органот на основачи на БАС.

Член 38

- (1) Управата на БАС може да одлучи да се применуваат и други обележја на БАС.
- (2) Поблиски определби за изборот, изгледот на знаците и другите обележја на БАС, како и нивното користење ги утврдува Управата на БАС.

4. ПРАВА И ОБВРСКИ НА СТУДЕНТИТЕ НА БАС

4.1. Статус на студент

Член 39

- (1) Статусот на студент, а со тоа и член на академската заедница на БАС се стекнува со запишување на прв, односно на втор циклус на студии на БАС.
- (2) Статусот на студент се докажува со индекс или со студентска легитимација на БАС.

Член 40

(1) Студентот има право на:

- 1) квалитетни студии и образовен процес како што е предвидено со студиските програми;
- 2) слободно искажување на мислење и ставови во текот на наставата и другите активности на БАС;
- 3) право на изјаснување за квалитетот (оценување) на наставата и наставниците;
- 4) редовно студирање и статус на редовен студент и право на вонредно студирање и статус на вонреден студент;
- 5) редовно да напредува, да се образува и да го заврши студирањето под услови кои важеле при уписот;
- 6) запишување и образование под еднакви услови утврдени со Закон, Статут, другите општи акти на БАС и студиските програми;
- 7) учество во управувањето на БАС согласно со Законот за високо образование и овој Статут;
- 8) заштита на своите права и должности пред органите на БАС;
- 9) заштита на личноста на студентот од злоупотреба на неговото достоинство.

(2) Студентот има право да:

- 1) студира истовремено на повеќе студиски програми од различни специјалности и да изучува дополнителни курсеви;
- 2) ги продолжи студиите на друга високообразовна установа ако БАС престане со работа;
- 3) ги користи библиотеката и базите на податоци, просторот, опремата (учебните помагала), софтверот и друга научна и стручна инфраструктура на БАС;
- 4) учествува во научноистражувачката и стручната дејност при што му се гарантираат авторски, пронаоѓачки и слични права и награди;
- 5) избира и да биде избран како претставник на студентите во органите на БАС;
- 6) користи услуги на студентскиот стандард (сместување, исхрана, здравствена заштита и друго), градски и меѓуградски превоз според условите утврдени со закон од вршителите на соодветните дејности;
- 7) преминува од една на друга високообразовна установа, односно од едни на други студии и при тоа да ги користи погодностите на кредит системот;
- 8) учествува во работата на Студентското собрание на БАС;
- 9) учествува во формите на организирање на Студентското собрание на БАС утврдени со овој Статут;
- 10) ги продолжи студиите што ги прекинал под услови определени со овој Статут или друг акт на БАС;
- 11) користи распуст не помалку од 60 дена во рамките на една календарска година;
- 12) добива државни и други стипендии или користи финансиски кредит за издршка за време на студирањето;
- 13) остварува соработка со студенти во земјата и странство;
- 14) остварува и други права согласно Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС.

(3) Студентот има обврска да:

- 1) ги исполнува задачите пропишани во студиските програми;
- 2) редовно да ја посетува наставата согласно правилата за студирање како редовен или како вонреден студент;
- 3) ги почитува одредбите од Законот за високото образование, овој Статут и другите општите акти на БАС;
- 4) се придржува кон решенијата и одлуките на органите на БАС;
- 5) ги почитува авторските права на авторите на учебниците, компендиумите, монографиите, учебните помагала и сл.;
- 6) дејствува во согласност со студентскиот етички кодекс на БАС.

Член 41

(1) Студентите кои се без родители, слепи, глуви, инвалиди од прва и втора група, мајки со деца до шест годишна возраст и хоспитализираните студенти имаат право на дополнителни испитни рокови за завршно оценување.

(2) За студентите наведени во став (1) на овој член, Органот на основачи на БАС може да утврди и други дополнителни погодности за овие лица.

4.2. Мирување на правата на студентот

Член 42

(1) Студент на прв, односно на втор циклус на студии може да поднесе барање до Наставничкиот совет на БАС за мирување на студиите поради подолготрајна спреченост за негово учество во наставниот процес предизвикано од различни причини:

- 1) здравствени причини – болест подолга од 1 (еден) семестар;
- 2) за време на бременост;
- 3) за време на породилно отсуство или со дете до 1 (една) година старост;
- 4) подолго отсуство од државата;
- 5) поради семејни причини;
- 6) за време на студентска размена подолга од 30 дена во која не се стекнуваат ЕКТС кредити;
- 7) за време на стручна пракса од најмалку 6 (шест) месеци;
- 8) поради неможност за исполнување на финансиски обврски согласно Договорот за школување;
- 9) поради други причини за чија оправданост одлучува Наставничкиот совет на БАС.

(2) Студентот, од ставот (1) на овој член, треба да достави Барање за мирување и документ со кој ќе бидат утврдени причините за мирување на студиите.

(3) За мирување на правата на студентот, од ставот (1) на овој член, одлучува Наставничкиот совет на БАС за секој конкретен случај.

(4) Правата и обврските на студиите на студентот, од ставот (1) на овој член, може да му мируваат додека траат условите наведени во барањето. Доколку не е наведен периодот на мирување, мирувањето на студиите може да трае до 3 (три) години од денот на

започнување на мирувањето. По истекувањето на тој период, студентот го губи статусот на студент. Наставничкиот совет подготвува Одлука за престанок на статусот на студент и ја доставува до студентот и се чува во досието на студентот.

(5) Студентот кој бара да ги стави студиите во мирување, должен е да ги подмири сите финансиски обврски за тековниот семестар за кој е запишан, за предметите кои ги слушал и за предметите кои ги полагал.

(6) Средствата кои биле уплатени, а неискористени како резултат на мирување, се пренесуваат во семестарот во кој студентот ќе продолжи со студирањето, освен доколку мирувањето трае повеќе од 3 (три) години, во тој случај средствата не се пренесуваат, односно студентот ги губи.

(7) Доколку студентот повеќе од 1 (еден) семестар на прв циклус на студии, односно повеќе од 1 (еден) семестар на втор циклус на студии не посетува настава, а притоа не доставил барање за мирување на студии, во тој случај Наставничкиот совет на БАС по службена должност донесува одлука за мирување на студии со повторно право на активирање на студиите на барање на студентот, но притоа мирувањето не треба да биде подолго од 3 (три) години, во спротивно студентот го губи статусот на студент.

(8) Студентите во мирување не влегуваат во вкупниот број на активни студенти на ниво на БАС.

(9) Доколку за време на мирувањето настанат измени во студиската програма, студентот продолжува да студира на изменетата студиска програма и е должен да ги исполни обврските (наставни и финансиски) што претставуваат разлика помеѓу двете студиски програми.

(10) За време на мирувањето на обврските, студентот може да полага испити доколку за полагање на предметите ги исполнил предвидените наставни и други обврски.

(11) Студентите на кои ќе им престане статусот на студент поради мирување подолго од предвиденото време (односно подолго од 3 (три) години), покрај одлуката за престанок на статусот на студент, ќе добијат и исписница само за наставните предмети за кои се завршени наставните и финансиските обврски кон БАС, во спротивно нема да се земе предвид ништо од дотогаш завршеното.

(12) По завршувањето на рокот за мирување наведен во Одлуката на Наставничкиот совет, студентот е должен да поднесе Барање за активирање на студиите до Наставничкиот совет на БАС во рок од 15 дена по истекот на рокот предвиден за мирување. Наставничкиот совет на БАС донесува Одлука за активирање на студиите со наведување на активностите што студентот треба да ги преземе во тековниот семестар.

(13) Доколку студентот по истекот на рокот не поднесе барање за активирање на студиите, тогаш мирувањето му се продолжува до вкупен период од 3 (три) години вклучувајќи го и периодот кој веќе бил во мирување. Доколку студентот и во овој период не ги активира студиите, тогаш ќе се смета дека настанало прекинување на студиите и студентот го губи статусот на студент.

4.3. Престанок на статусот на студент

Член 43

(1) На студентот му престанува статусот на студент на БАС доколку:

- 1) дипломира;
- 2) не ги заврши студиите во рокот утврден со Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС;
- 3) се испише на негово барање;
- 4) е исклучен од студиите од страна на БАС;
- 5) во други случаи утврдени со овој Статут, Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС и во Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС.

Член 44

(1) Статусот на студент може да биде обновен доколку лицето ги исполни условите поради кои му престанал статусот на студент на БАС, освен ако статусот не престанал со трајно исклучување. Трошоците за обновување на статусот ги поднесува студентот согласно одлуката донесена од Наставничкиот совет на БАС.

(2) Доколку по обновувањето на статусот на студент, студиската програма е изменета или веќе не постои, тогаш студентот е должен да ги ислуша, да ги исполни и да ги полага разликите во студиската програма. Во овој случај студентот е должен да ги подмири и финансиските разлики во изведувањето на студиската програма на која продолжува со студиите.

(3) За престанок и обновување на статусот на студент на БАС одлучува Наставничкиот совет на БАС. По одлуката на Наставничкиот совет, студентот има право на приговор до Управата на БАС. Одлуката на Управата на БАС е конечна.

5. ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ

5.1. Основа за дисциплинска одговорност на студентите

Член 45

(1) Во текот на студирањето, студентите мора да се придржуваат до Законот, Статутот на БАС, правилниците, како и другите општи акти на БАС.

(2) За повреда на должностите и за неисполнување на обврските се води дисциплинска постапка. Дисциплинската постапка ја води Комисија за дисциплински мерки која ја формира Наставничкиот совет на БАС.

(3) Комисијата за дисциплински мерки е составена од три члена, од кои двајца членови од редот на наставниците на БАС и еден член од редот на студентите на БАС. Еден член од наставниците е претседател на комисијата.

(4) Членовите на комисијата за дисциплински мерки може да има и свои заменици кои ги одредува Наставничкиот совет на БАС.

Член 46

(1) Поблиски определби за дисциплинските повреди, мерки и постапки, како и за работата на дисциплинската комисија се утврдени во Правилникот за дисциплинска одговорност на студентите на БАС.

5.2. Видови дисциплински повреди

Член 47

(1) Како лесни дисциплински повреди се сметаат:

- 1) нарушување на јавниот ред и мир за време на наставата;
- 2) непристојно однесување кон наставниот и ненаставниот кадар на БАС, како и кон другите студенти;
- 3) самоволно регистрирање заради добивање на поени за присуство и активност;
- 4) небрежно однесување спрема имотот на БАС, што може да доведе до оштетување во проценет износ до 100 € во денарска противвредност.

(2) Како тешки дисциплински повреди се сметаат:

- 1) поседување и користење на направа за телефонска и електронска комуникација за време на проверка на знаењето (испит/колоквиум);
- 2) препишување или давање било каква помош на друг студент во текот на проверката на знаењето (испит/ колоквиум);
- 3) недозволено носење на опрема за аудио и/или видеофиксирање на авторско дело, вклучувајќи и приклучени мобилни телефони од страна на студентите при изведување на наставата;
- 4) плагијаторство во форма на пренесување на туѓ труд во свое име;
- 5) физички напад со нанесување на лесна повреда;
- 6) физички напад со нанесување на тешка повреда;
- 7) вербална или реална навреда на наставен или ненаставен кадар на БАС;
- 8) давање на неточни податоци на органите на БАС;
- 9) упад во информатичкиот систем на БАС, односно на интернет страницата, образовниот портал, електронските досиеја на студентите и сл.;
- 10) оштетување на имотот на БАС во проценет износ над 100 € во денарска противвредност;
- 11) присвојување на предмети кои се во сопственост на БАС;
- 12) фалсификување или злоупотреба на документи издадени од страна на БАС;
- 13) злоупотреба на финансиските средства на Студентското собрание на БАС;
- 14) повторени лесни дисциплински повреди.

5.3. Дисциплински мерки

Член 48

- (1) За повреда на должностите и за неисполнување на обврските, на студент може да му се изрече дисциплинска мерка опомена, јавна опомена и исклучување.
- (2) Дисциплинската мерка исклучување се применува за студиската година во која е изречена.
- (3) Дисциплинската мерка трајно исклучување се применува во случаи кога ќе се повторат повеќе од една тешка дисциплинска повреда.
- (4) Со цел индивидуализација во определувањето на дисциплинските мерки се води сметка за приспособување на изречената мерка според тежината на сторената дисциплинска повреда.
- (5) Доколку дисциплинската повреда е сторена во врска со наставата, со изрекувањето на дисциплинска мерка, на студентот може да му се забрани да полага колоквиуми или испит по соодветниот предмет во наредниот, односно наредните испитни рокови.

5.4. Дисциплинска постапка

Член 49

- (1) Дисциплинската постапка се поведува со писмено барање. Писменото барање се предава во архивата на БАС, и истото преку Директорот се доставува до Комисијата за дисциплински мерки.

Член 50

- (1) Барањето за поведување на постапката се поднесува во писмена форма и мора да содржи:
 - 1) име и презиме на лицето што ја пријавува дисциплинската повреда;
 - 2) податоци за сторителот на повредата;
 - 3) опис на настанот;
 - 4) докази за утврдување одговорност.

Член 51

- (1) Врз основа на писменото барање за поведување на постапката, Комисијата донесува решение за поведување дисциплинска постапка.
- (2) Решението од став (1) на овој член се доставува до:
 - 1) подносителот на барањето за поведување на постапката и
 - 2) до лицето против кое се поведува дисциплинската постапка - на рака или со препорачана пратка на домашна адреса.

Член 52

- (1) Пред изрекување на дисциплинската мерка, студентот ќе биде сослушан во врска со настанот од страна на Комисијата.
- (2) Комисијата има право сама да избере што ќе истражува и прифати како докажен материјал.
- (3) Студентот се известува усно или со покана преку препорачана пратка на адресата што студентот ја пријавил како домашна во досието на БАС. Студентот може да биде известен и преку електронски пат на електронската пошта која ја има доставено при запишувањето на студии на БАС.
- (4) Доколку студентот не се појави пред Комисијата и не го оправда отсуството, Комисијата ќе донесе соодветна одлука врз основа на достапниот докажен материјал.
- (5) Доколку студентот поднел писмена изјава преку архивата на БАС до Комисијата, таа цени дали неговото повикување е неопходно.

Член 53

- (1) Комисијата за дисциплински мерки со решение може да донесе една од следниве одлуки:
 - 1) отфрлање на барањето за поведување на постапката по застареност;
 - 2) одбивање на барањето поради недоволно докази за сторена дисциплинска повреда;
 - 3) изрекување дисциплинска мерка.

Член 54

- (1) Донесеното решение за изрекување дисциплинска мерка се доставува до:
 - 1) подносителот на барањето;
 - 2) студентот;
 - 3) архивата;
 - 4) досието на студентот.
- (2) Диспозитивот на решението за изрекување дисциплинска мерка се истакнува на огласна табла на БАС за соодветната година или на образовниот портал на БАС и се впишува во досието на студентот.

Член 55

- (1) Против одлуката на Комисијата за дисциплински мерки, студентот може да поднесе приговор до Наставничкиот совет на БАС, како второстепен дисциплински орган, во рок од 8 (осум) дена од денот на прием на решението за изрекување на дисциплинската мерка.

Член 56

(1) Наставничкиот совет го разгледува приговорот на првата седница по поднесување на приговорот и може да донесе одлука со која:

- 1) го потврдува решението за изрекување дисциплинска мерка донесено од Комисијата за дисциплински мерки;
- 2) го отфрла приговорот како недозволен или ненавремен;
- 3) го прифаќа приговорот како основан и го преиначува диспозитивот на решението за изрекување дисциплинска мерка.

5.5. Застарување на дисциплинската одговорност

Член 57

(1) Покренувањето и водењето на дисциплинската постапка застарува во рок од 6 (шест) месеци од денот на поведување на постапката, односно 3 (три) месеци од дознавањето за сторената дисциплинска повреда.

6. ОРГАНИ И ТЕЛА НА БАС

6.1. Органи на БАС

Член 58

(1) Органи на БАС се:

- 1) Орган на основачи;
- 2) Наставнички совет;
- 3) Директор;
- 4) Управа на БАС.

6.2. Орган на основачи на БАС

Член 59

(1) Органот на основачи на БАС е највисок орган на БАС и го сочинуваат сите основачи на БАС.

(2) Органот на основачи одлуките ги носи на Собир на основачи со мнозинство од вкупниот број на гласови.

(3) Органот на основачи на БАС не може да има права и обврски со кои се ограничува и повредува автономијата на БАС или се ограничуваат правата и обврските на органите на БАС утврдени со овој Статут.

6.3. Надлежности на Органот на основачи на БАС

Член 60

(1) Надлежности на Органот на основачи на БАС се:

- 1) одлучува за наставната, научната и применувачката дејност на БАС;
- 2) ги усвојува студиските програми;
- 3) одлучува за основање и престанок на внатрешни организациони единици, одделенија за дисперзирани студии, трговски друштва, установи, организации и сл.;
- 4) одлучува за статусни промени согласно Законот за високото образование;
- 5) дава согласност на одлуките на Управата на БАС во врска со статусните промени на БАС;
- 6) одлучува за престанок на потребата од постоење на определени единици на БАС и за нивно трансформирање;
- 7) дава согласност на Статутот на БАС по претходно добиено мислење од Владата на Р. Македонија;
- 8) ја усвојува двегодишната програма за развој и годишната програма за работа кои ги донесува Наставничкиот совет на БАС;
- 9) ја потврдува одлуката за избор на Директор на БАС и Заменик директор на БАС;
- 10) може да го суспендира работењето на Директорот и Заменик директорот на БАС;
- 11) ја потврдува одлуката за разрешување на Директорот на БАС, односно Заменик директорот на БАС, донесена од страна на Наставничкиот совет на БАС;
- 12) избира вршител на должност директор согласно Закон и овој Статут;
- 13) донесува програма за инвестиции на БАС;
- 14) донесува правилник за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС;
- 15) донесува правилник за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС;
- 16) донесува правилник за условите, критериумите, постапката и правилата за професионално усовршување и стручно образование пократко од три години на БАС;
- 17) донесува правилник за начинот на стекнување на право, пријавување, полагање, следење, оценување, евидентирање и чување на испити на студентите на БАС;
- 18) донесува правилник за единствениот кредит трансфер систем и преминот од една на друга студиска програма, односно од една на друга високообразовна установа;
- 19) донесува правилник за условите, критериумите, постапката и правилата за студирање на далечина на прв и втор циклус на студии на БАС;
- 20) донесува правилник за практична настава;
- 21) донесува правилник за содржината и формата на дипломата, упатството за подготовка на додатокот на дипломата и на другите јавни исправи на БАС;
- 22) донесува систем за обезбедување на квалитет на БАС;
- 23) донесува правилник за работното време и распределбата на работното време на БАС;

- 24) донесува правилник за начинот на кој се вршат стручно-административните работи на БАС;
- 25) донесува правилник за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС;
- 26) донесува правилник за плати, додатоци, надоместоци и други примања на вработените на БАС;
- 27) донесува правилник за внатрешна организација и систематизација на работните места на БАС;
- 28) донесува правилник за издавачка дејност на БАС;
- 29) донесува правилник за дисциплинска одговорност на студентите на БАС;
- 30) донесува и други правилници, упатства и програми согласно Закон, овој Статут, другите општи акти и потребите на БАС;
- 31) го усвојува Упатството за евалуација на БАС кое го донесува Наставничкиот совет на БАС;
- 32) донесува програма за меѓународна соработка;
- 33) ги утврдува работните обврски на вработените и утврдува принципи за уредување на работните односи на вработените што изведуваат високообразовна дејност;
- 34) презема мерки за унапредување и заштита на стандардот на студентите и вработените;
- 35) го одобрува финансискиот план на Студентското собрание на БАС;
- 36) основа Центар за кариера;
- 37) го донесува општиот акт со кој се уредуваат условите за упис на студиски програми за лицата кои не завршиле еднакво образование во странство, произлезен од член 150 став 2 од Законот за високото образование;
- 38) утврдува висина на уписнина и школарина за студиите на прв и на втор циклус;
- 39) утврдува висина на чинење на програмите за стручно и професионално усовршување, програмите за стручно образование пократко од 3 години и програмите за неформално образование;
- 40) донесува одлука по спорните прашања;
- 41) формира Совет за посредување кој учествува и помага во разрешување на спорите;
- 42) врши и други работи определени со Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС.

6.4. Наставнички совет на БАС

Член 61

- (1) Наставничкиот совет е орган на управување и стручен орган на БАС.
- (2) Наставничкиот совет го сочинуваат професорите, вишите предавачи и предавачите на БАС.
- (3) Во Наставничкиот совет свои претставници избираат и студентите.
- (4) Претставниците на студентите ги избира Студентското собрание на БАС. Мандатот на претставниците на студентите е 1 (една) година. Бројот на претставници од редот на

студентите не може да биде помал од 10%, ниту поголем од 15% од вкупниот број на членови на Наставничкиот совет на БАС.

(5) Наставничкиот совет може за одделни студиски програми или за други потреби да формира стручни тела утврдени со овој Статут. Стручни тела на БАС може да бидат комисији или работните групи за ре-акредитација, односно акредитација на студиски програми, работни групи за ревидирање на актите на БАС, работни групи за креирање на програми за стручно и професионално усовршување и други стручни тела, односно работни групи кои ќе ги формира за свои потреби Наставничкиот совет на БАС. Комисиите кои ги формира Наставничкиот совет на БАС се утврдени во надлежностите на Наставничкиот совет на БАС.

6.5. Надлежности на Наставничкиот совет на БАС

Член 62

(1) Надлежности на Наставничкиот совет на БАС се:

- 1) донесува Статут на БАС;
- 2) донесува двегодишна програма за развој и годишна програма за работа на БАС;
- 3) избира и разрешува Директор и му ја доставува одлуката на Органот на основачи за потврдување;
- 4) го усвојува годишниот извештај за работа на Директорот на БАС;
- 5) избира и разрешува Заменик директор на БАС и му ја доставува одлуката на Органот на основачи за потврдување;
- 6) предлага студиски програми на Органот на основачи на БАС;
- 7) врши избор во наставни звања: професор, виш предавач и предавач и наставно-стручни звања: лектор и виш лектор;
- 8) врши избор на демонстратори на БАС;
- 9) врши избор на афирмирани научници, уметници и стручњаци од практиката согласно Правилник за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС;
- 10) поканува визитинг наставници од акредитирани високообразовни установи, признати научници и истакнати уметници од земјата и од странство;
- 11) предлага број на студенти кои се запишуваат во прва година;
- 12) донесува одлуки за распоред на работни задачи за наставниот кадар;
- 13) го усвојува финансискиот план и донесува завршна сметка (финансиски годишен извештај) во рамките на финансискиот план на БАС;
- 14) му предлага на Органот на основачи на БАС измена или проширување на дејноста во согласност со Законот за високо образование;
- 15) ги донесува општите акти на БАС;
- 16) донесува мерки и одлучува за унапредување на наставната и применувачката работа и за компјутерската мрежа;
- 17) донесува програми за стручно и професионално усовршување;
- 18) донесува програми за неформално образование;
- 19) врши избор на секретар на БАС, во согласност со овој Статут;

- 20) врши избор на членови на комисијата за самоевалуација и донесува упатство за евалуација на БАС;
- 21) врши избор на координатор/и за ЕКТС, меѓународна соработка и ЕРАЗМУС + програмата, за практична настава, за студирање на далечина и синергирање и други согласно потребите;
- 22) по потреба назначува и разрешува Раководител за вршење на дејност надвор од седиштето на БАС;
- 23) формира работни групи за пишување на актите кои го регулираат работењето на БАС (правилници) и ги доставува материјалите до Органот на основачи на БАС;
- 24) формира комисија за пренесување на кредитите и преминување од една на друга високообразовна установа, односно од една на друга студиска програма;
- 25) формира комисија за евалуација на стекнатите знаења и определување на оценка на кандидатите кои совладале дел од програмите за стручно и професионално усовршување;
- 26) формира комисија за пријавување и запишување на студенти на прв циклус на студии на БАС;
- 27) формира комисија за пријавување и запишување на студенти на втор циклус на студии на БАС;
- 28) избира издавачки совет на БАС;
- 29) формира комисија за дисциплински мерки и заменици членови на комисијата;
- 30) одлучува за организирање на различни програми согласно Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за стручно и професионално усовршување и стручно образование пократко од три години на БАС;
- 31) одлучува за библиотеката, библиотечно-информацискиот систем и за остварувањето на библиотечно-информациската и документационата дејност, во согласност со овој Статут;
- 32) одлучува за организирање и со-организирање на собири, конференции, симпозиуми, советувања и сл.;
- 33) одлучува за остварување на меѓународната соработка согласно овој Статут;
- 34) го донесува студентскиот календар за секој семестар во секоја студиска година;
- 35) ја утврдува покриеноста на наставата за секој семестар во секоја студиска година;
- 36) го донесува распоредот на настава за секој семестар во секоја студиска година согласно покриеноста на наставата;
- 37) го утврдува испитниот режим и одлучува за испитните рокови;
- 38) дава согласност на Статутот на Студентското собрание на БАС;
- 39) одлучува по поднесоци од студенти и наставници поврзани со наставниот процес доколку со друг акт поинаку не е уредено;
- 40) врши и други работи утврдени со Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС.

Член 63

(1) Наставничкиот совет на БАС полноважно одлучува доколку на седницата присуствуваат повеќе од половината од вкупниот број на негови членови, а одлуките ги донесува со мнозинство гласови на присутните членови.

Член 64

(1) При изборот во наставни звања не учествуваат студентите.

Член 65

(1) За работите од член 62 став 1, алинеи 1, 3, 5, 6 и 8 од овој Статут, Наставничкиот совет на БАС може полноважно да одлучува доколку се присутни две третини од вкупниот број на негови членови, а одлуката се смета за донесена доколку за неа гласало мнозинството од присутните членови на советот.

Член 66

(1) За изборот на Директор и Заменик директор на БАС, Наставничкиот совет одлучува со тајно гласање.

Член 67

(1) Наставничкиот совет на БАС има можност да одлучи да спроведе тајно гласање и за други прашања кои се во негова надлежност.

Член 68

(1) Работењето на Наставничкиот совет на БАС е регулирано со Деловникот за работа на Наставничкиот совет на БАС.

Член 69

(1) Актите донесени од работењето на Наставничкиот совет на БАС ги потпишува Директорот на БАС.

6.6. Директор на БАС

Член 70

(1) Директорот на БАС е раководен орган.

(2) Директорот ја претставува БАС во земјата и странство во рамките на своите надлежности.

(3) Директорот на БАС ги потпишува сите документи кои се во негова надлежност. Во негово отсуство документите ги потпишува Заменик директорот на БАС.

(4) Вршењето на должност директор и заменик директор на БАС е неспојливо со вршење на друга државна функција или функција во политичка партија.

6.7. Надлежности на директорот на БАС

Член 71

(1) Директорот на БАС:

- 1) ги извршува одлуките и заклучоците од Органот на основачи на БАС;
- 2) ги извршува одлуките и заклучоците од Наставничкиот совет на БАС;
- 3) се грижи за усогласено вршење на високообразовната и применувачката дејност на БАС;
- 4) ги свикува седниците на Наставничкиот совет, го предлага дневниот ред и претседава со нив;
- 5) ги подготвува и предлага актите и материјалите за прашања за кои одлучува Управата на БАС;
- 6) на Наставничкиот совет му поднесува предлози на одлуки и заклучоци за прашања чие разгледување и решавање се во негова надлежност;
- 7) распишува конкурс за избор на лица избрани во наставни звања и наставно-стручни звања, 6 (шест) месеци пред истекот на времето за кое се избрани;
- 8) распишува избори на членови на Студентското собрание на БАС, 30 дена пред нивното одржување;
- 9) ги промовира дипломираните студенти и доделува награди;
- 10) управува со имотот на БАС и се грижи за неговото одржување во рамките на овластувањата определени со овој Статут;
- 11) врши и други работи утврдени со Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС.

Член 72

(1) Директорот на БАС е должен најмалку еднаш во годината до Наставничкиот совет на БАС и до Органот на основачи на БАС да поднесе извештај за својата работа. Доколку Наставничкиот совет на БАС не го прифати извештајот за работа на директорот, Директорот се смета за разрешен.

Член 73

(1) Директорот на БАС е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на органите на БАС и има право и должност да запре од извршување со општ акт и одлука на овие органи за кои смета дека не е во согласност со Закон, овој Статут, другите општи акти на БАС и за тоа го известува Органот на основачи на БАС кој донесува одлука по спорното прашање.

6.8. Избор на Директор на БАС

Член 74

(1) Директорот на БАС се избира од редот на професорите на високата стручна школа, а доколку нема професори и од редот на вишите предавачи за време од 3 (три) години, со право на уште еден избор, под условите утврдени со овој Статут.

Член 75

- (1) Постапката за избор на Директор на БАС започнува најмалку 1 (еден) месец пред истекот на мандатот на актуелниот Директор на БАС.
- (2) При изборот на Директор на БАС потребно е да бидат присутни две третини од вкупниот број на членови на Наставничкиот совет на БАС.
- (3) Наставниците на БАС, од член 74 став (1) од овој Статут, имаат право да се кандидираат за Директор на БАС. Кандидатите за Директор на БАС својата кандидатура и кратка програма за работа ја доставуваат до Наставничкиот совет на БАС најдоцна еден месец пред истекот на мандатот на актуелниот Директор на БАС.
- (4) Наставничкиот совет на БАС со тајно гласање од пријавените кандидати избира Директор на БАС.
- (5) Во случај да нема пријавено кандидати за Директор на БАС, тогаш членовите на Наставничкиот совет, секој индивидуално и тајно предлагаат двајца кандидати за Директор на БАС (согласно член 74 од овој Статут). На членовите на Наставничкиот совет им се соопштуваат двата предлози (кои добиле мнозинство гласови од вкупниот број на присутни членови на Наставничкиот совет) и со тајно гласање се гласа за еден од двајцата предложени кандидати кои ја прифатиле номинацијата.
- (6) За избран се смета оној кандидат кој добил мнозинство гласови од присутните членови на Наставничкиот совет.
- (7) Усвојувањето на одлуката за избор на Директор ја прави Органот на основачи на БАС.
- (8) Мандатот на избраниот и усвоен Директор на БАС започнува да трае од денот на завршување на мандатот на претходно избраниот Директор на БАС или при повторен избор, по завршување на првиот мандат.
- (9) Доколку во определениот рок не се избере Директор на БАС, најдоцна во рок од 3 (три) дена од истекот на мандатот на Директорот, Органот на основачи именува времен вршител на должност директор на БАС, по претходна согласност на лицето кое го именува.
- (10) Во случаите од ставот (9) на овој член, мандатот на вршителот на должност директор на БАС може да трае најмногу 6 (шест) месеци, при што за времен вршител на должност директор едно лице може да биде назначено само еднаш.
- (11) Времениот вршител на должност директор не може да се кандидира за директор додека ја врши функцијата времен вршител на директор.

6.9. Заменик директор

Член 76

- (1) За вршење на дел од своите права и обврски Директорот може да овласти Заменик директор на БАС.
- (2) БАС може да има само еден Заменик директор, кој го заменува Директорот.

- (3) Директорот на БАС предлага еден кандидат за Заменик директор на БАС.
- (4) Наставничкиот совет со тајно гласање го потврдува предлогот даден од страна на Директорот, за Заменик директор на БАС.
- (5) Заменик директор се избира за период од 3 (три) години.
- (6) Работите и работните задачи на Заменикот директор на БАС се утврдени во Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места на БАС.

6.10. Разрешување и престанок на мандатот на Директорот и Заменик директорот на БАС пред истекот на рокот за кој се избрани

Член 77

(1) Мандатот на Директорот, односно Заменик директорот на БАС престанува пред истекот на рокот за кој е избран доколку:

- 1) на негово барање поднесе оставка од функцијата за којашто е избран;
- 2) настане трајна спреченост за вршење на функцијата;
- 3) биде разрешен од страна на Наставничкиот совет на БАС пред истекот на неговиот мандат;
- 4) биде суспендиран од страна на Органот на основачи на БАС пред истекот на неговиот мандат;
- 5) доколку ги исполни условите за старосна пензија;
- 6) во други случаи определени со Закон.

(2) Одлуката за разрешување за случаите од алинеја 1), 2), 3), 5) и 6) од став (1) на овој член, ја донесува Наставничкиот совет на БАС. Органот на основачи ја потврдува одлуката на Наставничкиот совет на БАС.

(3) Одлуката за разрешување на случаите од алинеја 4) од став (1) на овој член ја донесува Органот на основачи на БАС.

Член 78

(1) Во случај на престанок на мандатот на Директор на БАС пред истекот на рокот за кој е избран, се назначува времен вршител на должност директор на БАС, по претходна согласност на лицето кое се именува, на начин и време определени со овој Статут.

Член 79

(1) Најдоцна во рок од 30 дена од денот на именувањето на вршителот на должност директор на БАС, Наставничкиот совет започнува постапка за избор на нов Директор на БАС.

Член 80

(1) Мандатот на времето вршител на должност директор на БАС може да трае најмногу 6 (шест) месеци, при што за времен вршител на должност директор едно лице може да биде назначено само еднаш.

6.11. Раководител на дејност/и надвор од седиштето на БАС

Член 81

(1) За водење на дејност/ите кои се вршат надвор од седиштето на БАС, Органот на основачи на БАС може да назначи раководител.

(2) Работите, работните задачи и надлежностите на раководителот од ставот (1) на овој член се утврдени со Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места на БАС.

(3) За својата работа и резултатите од својата работа раководителот од ставот (1) на овој член поднесува усни и писмени извештаи до Директорот на БАС и Органот на основачи на БАС во текот на своето работење.

(4) Раководителот, од ставот (1) на овој член) има обврска еднаш годишно да доставува писмен извештај за своето работење до Директорот и Органот на основачи на БАС.

(5) Органот на основачи на БАС има право да го смени или да го разреши раководителот за вршење на дејност надвор од седиштето на БАС, доколку:

- 1) раководителот не ги извршува или неквалитетно ги извршува своите надлежности;
- 2) раководителот не го почитува Статутот, Законот и/или другите општи акти на БАС;
- 3) БАС утврди дека нема потреба од назначување на раководител за вршење на дејност надвор од седиштето на БАС;
- 4) престане да постои потребата за вршење на дејност надвор од седиштето на БАС;
- 5) под други услови кои ќе ги утврди Органот на основачи на БАС.

6.12. Управа на БАС

Член 82

(1) Управата на БАС е орган на управување и може да има најмалку 5, а најмногу 15 члена.

(2) Управата на БАС ја сочинуваат Директорот, Заменик директорот, раководителот на дејност надвор од седиштето на БАС (доколку има), деловниот секретар на БАС, еден избран наставник од страна на Наставничкиот совет на БАС и еден претставник на студентите.

(3) Претставникот на студентите го избира Студентското собрание на БАС. Мандатот на претставникот на студентите е 1 (една) година.

- (4) Директорот ги свикува седниците на Управата на БАС по своја иницијатива или на барање на повеќе од ½ од членовите на Управата.
- (5) Управата на БАС, на своите седници, донесува општи акти, одлуки, заклучоци, препораки, зазема ставови по одделни прашања и дава предлози и мислења.
- (6) Управата на БАС може да работи доколку се присутни повеќе од половината членови на Управата.
- (7) Одлуките од Управата се донесуваат со мнозинство гласови од присутните членови на Управата.
- (8) Одлуките донесени од Управата на БАС ги потпишува Директорот на БАС.
- (9) Управата на БАС, по потреба, може да формира стручни тела и комисии за проучување и изготвување предлози за прашања од нејзиниот делокруг на работа.
- (10) Управата на БАС, по потреба, може да формира комисии или работни групи за: настава, наука, финансии, инвестиции, развој, соработка, информациона технологија и сл.
- (11) Управата на БАС, со одлука, ги утврдува надлежностите и составот на комисиите, односно работните групи и ги именува нивните претседатели.
- (12) Во работата на комисиите, односно работните групи, формирани од страна на Управата на БАС, може да учествуваат наставници, соработници, студенти, други вработени лица во БАС, како и други лица кои немаат право на одлучување. Членовите од редот студентите во комисиите и работните групи на БАС ги избира Студентското собрание на БАС.
- (13) Комисиите, односно работните групи, кои ги формира Управата на БАС даваат предлози и мислења.

6.13. Надлежности на Управата на БАС

Член 83

- (1) Управата на БАС е надлежна за:
- 1) остварување на дејноста и развојот на БАС и за односите со пошироката општествена заедница и државните органи;
 - 2) донесување на одлуки за статусни промени на БАС;
 - 3) донесување на акти за кои со овој Статут е определено дека нивното донесување е во надлежност на Управата;
 - 4) подготвување и предлагање на актите и материјалите за прашања за кои одлучува Наставничкиот совет и Директорот на БАС;
 - 5) го утврдува изгледот на знаците и другите обележја на БАС;
 - 6) донесува годишен финансиски план;
 - 7) вршење и на други работи определени со Закон, овој Статут и другите општи акти на БАС.

Член 84

(1) На Управата на БАС не може да и се доверат надлежности ниту може да одлучува за прашања со кои се ограничува и повредува автономијата на БАС.

7. ТЕЛА НА БАС

7.1. Студентско собрание на БАС

Член 85

(1) Студентското собрание на БАС е тело на БАС во кое членуваат претставници на студентите на БАС.

(2) Студентското собрание на БАС ги штити правата, обврските и интересите на студентите, учествува, преку свои претставници, во работата на органите и телата на БАС и ги претставува студентите во рамките на високото образование како членови на академската заедница.

(3) Студентското собрание на БАС работи согласно Законот за високо образование, овој Статут, актите на БАС, како и согласно Статутот на Студентското собрание на БАС.

(4) Студентското собрание го сочинуваат 5 (пет) претставници на студентите.

(5) Право да избираат и да бидат избрани за членови на Студентското собрание на БАС имаат сите студенти на БАС кои се запишани на студии во студиската година во која се избира Студентското собрание на БАС.

(6) Претседателот на Студентското собрание на БАС се бира од редот на именуваните претставниците на Студентското собрание на БАС.

(7) Претседателот на Студентското собрание ги извршува одлуките на Студентското собрание на БАС, ги застапува студентите и Студентското собрание и е одговорен за неговата работа.

(8) Мандатот на претседателот и на членовите на Студентското собрание на БАС трае 1 (една) година, со право на уште еден избор.

Член 86

(1) Изборот на членовите на Студентското собрание на БАС се одржува секоја година во термин утврден со Статутот на Студентското собрание на БАС, со тајно и непосредно гласање.

(2) Постапката за распишување на избори за Студентско собрание на БАС ја започнува Директорот на БАС во рок од 30 дена пред нивното одржување. Во одлуката за распишување на избори Директорот на БАС именува изборна комисија составена од 3 (тројца) студенти и 2 (двајца) наставници која ги спроведува изборите за членови на Студентското собрание.

(3) Текот и постапката за избор на претставници на студентите во Студентското собрание на БАС ја утврдува изборната комисија од став (2) на овој член, согласно Законот за високото образование, овој Статут и Статутот на Студентското собрание на БАС, во рок од 5 работни дена од денот на донесување на Одлуката на Директорот на БАС.

(4) Повикот за распишување на избори за Студентско собрание на БАС се објавува на образовниот портал на БАС веднаш по донесување на Одлуката од страна на Директорот на БАС и утврдувањето на текот и постапката од страна изборната комисија.

(5) Изборите се спроведуваат во работни денови во рамките на неделите предвидени за настава во соодветниот семестар.

(6) Доколку Директорот на БАС не ги распише изборите за Студентско собрание во рокот определен во став (2) на овој член, тогаш изборите ги распишува Претседателот на Студентското собрание на БАС во рок од 3 (три) дена од истекот на рокот од ставот (2) на овој член.

(7) Претседателот и членовите на Студентското собрание на БАС се избираат на непосредни и тајни избори, согласно постапката утврдена од страна на изборната комисија.

(8) По изборот на членови на Студентско собрание на БАС, обврската на изборната комисија завршува.

(9) Студентите избрани за членови на Студентското собрание на БАС во рок од 8 (осум) работни дена избираат Претседател на Студентското собрание на БАС и назначуваат членови за работа на органите и телата на БАС согласно овој Статут и Законот за високо образование. Заради остварување на правата, обврските и заштита на интересите на студентите, Студентското собрание на БАС ги избира и разрешува претставниците на студентите во органите на БАС, во согласност со Закон и овој Статут.

(10) Студентското собрание, по неговото конституирање, има обврска во рок од 20 (дваесет) работни дена да донесе Статут на Студентското собрание на БАС, по претходно добиена согласност од страна на Наставничкиот совет на БАС.

7.2. Финансирање на Студентското собрание на БАС

Член 87

(1) Работата на Студентското собрание на БАС се финансира со средства на БАС.

(2) Органот на основачи предвидува буџет кој ќе го даде на користење на Студентското собрание на БАС. Во овој случај, Студентското собрание на БАС треба да ги планира своите активности и трошоци согласно предвидениот буџет.

(3) Студентското собрание на БАС има рок од 15 (петнаесет) работни дена од денот на неговото конституирање да достави Предлог финансиски план за искористување на средствата за реализирање на предвидените активности на Студентското собрание во рамките на буџетот предложен од страна на Органот на основачи. Органот на основачи во рок од 5 (пет) работни дена дава одобрување на предлог финансискиот план доставен од страна на Студентското собрание на БАС.

- (4) Органот на основачи има право да предвиди доплата на дополнителен дел од школарината или уписнината на студентите кој ќе биде наменет за финансирање на Студентското собрание на БАС. Со добиените средства БАС ќе го финансира работењето на Студентското собрание на БАС.
- (5) Работата на Студентското собрание на БАС може да се финансира и со други средства како што се: легати, подароци, завештанија, прилози и други извори.
- (6) Студентското собрание на БАС располага со средствата на начин кој го утврдува со Статутот на Студентското собрание на БАС.
- (7) Органот на основачи на БАС врши надзор над наменското трошење на средствата кои ги доделуваат на Студентското собрание на БАС. За секоја воочена злоупотреба на финансиските средства се води дисциплинска постапка.
- (8) БАС е должна на Студентското собрание да му овозможи автономно располагање со средствата за нивната работа согласно Законот за високото образование, овој Статут и другите општи акти на БАС.
- (9) БАС е должна на Студентското собрание да им обезбеди простории за работа и да им пружи административно-техничка помош.
- (10) БАС, во рамките на своите можности, ќе ја поддржува работата на Студентското собрание.

7.3. Надлежности на Студентското собрание на БАС

Член 88

(1) Студентското собрание на БАС има надлежност:

- 1) да учествува во органите на БАС: Наставнички совет и Управа на БАС;
- 2) да избира и разрешува Претседател на Студентското собрание на БАС;
- 3) да избира студентски претставници во органите на БАС и активно да учествуваат во работата на органите и телата на БАС;
- 4) да донесе план и програма за својата работа;
- 5) да направи предлог финансиски план за финансирање на студентските активности и да го достави до Органот на основачи за одобрување;
- 6) да донесе Статут и други општи акти на Студентското собрание согласно Законот за високото образование и овој Статут;
- 7) да се грижи за квалитетот на животот на студентот и квалитетот на процесот на студирање, студентскиот стандард, остварувањето на студентските права и интереси и за студентската култура, социјална и интелектуална надградба;
- 8) да поттикнува студентски активности надвор од наставниот процес;
- 9) да врши други активности од интерес на студентите.

(2) Претставниците на Студентското собрание на БАС во органите и телата на БАС, на состанок, ги избира и разрешува Студентското собрание на БАС и до Директорот

доставува одлука за избор, потпишана од претседателот на Студентското собрание во рок од 3 (три) дена по извршениот избор.

(3) Постапката за избор и разрешување на претставниците од ставот (2) на овој член се утврдени со Статутот на Студентското собрание на БАС.

(4) Во случај на престанок на мандат на претставник од ставот (2) на овој член, Студентското собрание на БАС е должно да избере нов член во рок од 30 дена од денот на престанок на мандатот.

(5) До изборот, претставникот не се смета во вкупниот број на членови во органите и телата на БАС.

7.4. Стручна и административна служба на БАС

Член 89

(1) За вршење на стручните и административните работи на БАС се формира стручна и административна служба на БАС (Студентски прашања на БАС).

(2) Стручната и административната служба на БАС ја сочинуваат: деловниот секретар во својство на Раководител на стручната и административната служба на БАС, референти за студентски прашања и помошник референти за студентски прашања.

(3) Стручната и административната служба на БАС е надлежна за вршење на следниве активности: студентски прашања, администрирање на материјалната и дигиталната администрација, обезбедување и издавање на извори за студирање, евиденции и останати надлежности и активности кои се детално утврдени во Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места на БАС, согласно Правилникот за начинот на работа на стручната и административната служба на БАС и со посебна одлука со која се опфатени сите надлежности.

7.5. Деловен секретар на БАС

Член 90

(1) Деловниот секретар на БАС го избира Наставничкиот совет на БАС.

(2) Членовите на Наставничкиот совет тајно предлагаат еден кандидат за деловен секретар на БАС од редот на вработените во Стручната и административната служба на БАС. За избран се смета оној кандидат кој што добил мнозинство гласови од присутниот број на членови на Наставничкиот совет на БАС. На Наставничкиот совет на којшто се избира Деловен секретар потребно е да присуствуваат две третини од вкупниот број на членови на советот.

(3) Деловниот секретар својата работа ја извршува во седиштето на БАС.

(4) Деловниот секретар има својство на Раководител на стручната и административната служба на БАС.

(5) Надлежностите на Деловниот секретар се пропишани во Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места на БАС и во посебна одлука.

(6) Деловниот секретар има обврска да ги почитува законските одредби, одредбите предвидени во овој Статут и другите општи акти на БАС.

(7) Во случај кога деловниот секретар не ги почитува надлежностите и обврските од делокругот на својата работа, Наставничкиот совет има право да го разреши и на негово место да назначи друг Деловен секретар од редот на вработените во Стручната и административната служба на БАС.

7.6. Одбор за соработка и доверба со јавноста

Член 91

(1) Со цел да оствари соработка и доверба со јавноста, деловната заедница, професионалните комори и други институции и здруженија на граѓани од подрачјето во кое БАС ја врши својата високообразовна и научноистражувачка работа (Организациони науки и управување (менаџмент)), како и да оствари јавност и одговорност за вршење на дејноста од јавен интерес, Органот на основачи на БАС, на предлог на Наставничкиот совет, формира Одбор за соработка и доверба со јавноста.

(2) Одборот за соработка и доверба со јавноста на БАС има советодавна улога и во него членуваат претставници на основачите на БАС, релевантни претставници на деловната заедница или нестопанството од делокругот на студиските програми.

(3) Член на Одборот за соработка и доверба со јавноста на БАС не може да биде лице кое согласно со одредбите од Законот за установите не може да биде член на орган на управување на установа.

(4) Составот на Одборот за соработка и доверба со јавноста на БАС го сочинуваат:

- 1) еден претставник на Основачите на БАС;
- 2) по двајца претставници од деловната заедница или нестопанството по локација, односно двајца претставници од седиштето на БАС и по двајца претставници од местата каде студиските програми се реализираат надвор од седиштето на БАС (одделенија за дисперзирани студии).

(5) Мандатот на членовите на Одборот за соработка и доверба со јавноста на БАС е во времетраење од 5 (пет) години.

(6) Одборот за соработка и доверба со јавноста од редовите на своите членови избира претседател.

7.7. Надлежности на Одборот за соработка и доверба со јавноста

Член 92

(1) Надлежности на Одборот за соработка и доверба со јавноста на БАС се:

- 1) дава предлози и идеи за подобрување на работата на БАС;
- 2) ги разгледува трендовите во областа на менаџментот и дава предлози и идеи за подобрување на студиските програми на БАС;

- 3) дава предлози за прилагодување на студиските програми за потребите на деловната заедница или нестопанството;
 - 4) дава препораки за акредитирање на студиски програми на БАС;
 - 5) дава предлози за разновидни истражувачки иницијативи;
 - 6) го презентира и промовира БАС и студиските програми во јавноста;
 - 7) го пренесува своето знаење и искуство на студентите на БАС;
 - 8) дава професионална и апликативна поддршка на БАС;
 - 9) дава придонес во проширување и продлабочување на домашната и меѓународната соработка со високообразовни установи и други организации;
 - 10) овозможува користење на истакнатите вработени за учество во наставата како истакнати стручњаци во практиката;
 - 11) врши и други работи утврдени со Закон, овој Статут или другите општи акти на БАС.
- (2) По прашањата за кои Одборот за соработка и доверба со јавноста расправа, се усвојуваат препораки.

8. ФИНАНСИРАЊЕ, ШКОЛАРИНА И ИМОТ НА БАС

8.1. Финансирање на БАС

Член 93

(1) Средствата за финансирање на БАС се стекнуваат од:

- 1) школарини и уписнини на студенти;
- 2) вршење на образовни услуги на правни и физички домашни и странски лица;
- 3) приходи остварени од програмите за стручно и професионално усовршување;
- 4) приходи остварени од кратки стручни студиски програми;
- 5) приходи остварени од стручното образование пократко од три години;
- 6) приходи остварени од програми за неформално образование;
- 7) приходи остварени од научни и стручни услуги и производи на правни и физички домашни и странски лица;
- 8) камати;
- 9) приходи по основа на права на интелектуална сопственост чиј носител е БАС;
- 10) проекти;
- 11) закупнини и други приходи од имот;
- 12) легати, подароци, завештанија, прилози и
- 13) други извори.

(2) БАС може да стекнува средства од домашни и странски правни и физички лица. За овие средства БАС може да има даночни и царински поволности утврдени со Закон.

(3) Средствата од став (1) и став (2) на овој член се сопствен приход на БАС со кој слободно располага во согласност со Закон, овој Статут и општите акти на БАС.

(4) БАС е должна најмалку 40% од средствата од школарината на студентите да ги вложува во развој на наставата, научноистражувачката дејност и мобилност.

(5) Средствата од ставот (1) на овој член може да се акумулираат и да се префрлуваат во наредна фискална година.

Член 94

(1) Финансискиот план на БАС содржи:

- 1) број на студенти за запишување со школарина;
- 2) реални трошоци за реализација на секоја студиска програма согласно нејзините специфики;
- 3) тековните трошоци за работење на БАС;
- 4) трошоци за инвестиции и развој.

(2) Финансискиот план на годишно ниво го донесува и усвојува Наставничкиот совет на БАС.

(3) Тековните трошоци (комунални трошоци, одржување, опрема и потрошен материјал за реализација на студиските програми и за работењето на БАС) во целост се надоместуваат од буџетот на БАС.

8.2. Школарина и уписнина на БАС

Член 95

(1) Органот на основачи на БАС во рамките на бројот на студентите определен во конкурсот определуваат школарина и уписнина за студирање на БАС.

(2) Со школарината се утврдуваат трошоците за студирање за една студиска година, односно стекнување на 60 ЕКТС.

(3) Уписнината претставува еднократен надоместок што студентите го плаќаат при запишување на студии и потпишување на договорот за школување на БАС.

Член 96

(1) Органот на основачи на БАС под посебни услови може да определи дел или целосно ослободување од плаќање на школарината на БАС за одредени категории на студенти.

8.3. Недвижен имот и други средства на БАС

Член 97

(1) Недвижниот имот и другите ствари на БАС и стварите стекнати од легати, наменски прилози, подароци, завештанија и други средства стекнати согласно Закон, се имот во сопственост на БАС.

(2) БАС располага и управува со имотот и ги користи стварите, паричните средства, правата од интелектуална сопственост и другите материјални права заради вршење на високообразовна и научноистражувачка дејност.

(3) Недвижностите и другите средства дадени како завештанија, средства од фондации или други наменски фондови, БАС ги користи исклучително според намената што ја определил донаторот, во согласност со Закон.

Член 98

(1) Кога БАС ќе престане со работа, имотот, средствата и приходите што остануваат до исполнувањето на обврските, им припаѓаат на основачите на БАС.

9. ВИСОКООБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ НА БАС

9.1. Општи одредби

Член 99

(1) БАС својата високообразовна дејност ја остварува преку реализирање на стручни студии врз основа на акредитирани студиски програми.

(2) БАС преку стручните студии ги оспособува студентите за градење на професионална кариера преку стекнување стручни високообразовни квалификации согласно пазарот на трудот.

(3) По завршување на стручните студии БАС издава диплома со која се потврдува завршувањето на студиите и стекнувањето на одреден стручен назив.

9.2. Достапност на високото образование на БАС

Член 100

(1) БАС обезбедува пристап до своите студиски програми под еднакви услови и селекција на кандидатите за упис, врз принципот на рамноправност на сите кандидати без оглед на раса, боја на кожа, пол, јазик, вера, политичко или друго уверување, етничко, национално или социјално потекло, имот, раѓање, општествена положба, инвалидност, сексуална ориентација и возраст.

9.3. Циклуси на високо образование во БАС

Член 101

(1) БАС стручните студии ги реализира преку студиските програми на прв и втор циклус на студии во согласност со Болоњската декларација.

(2) По завршувањето на студиите од став (1) на овој член, лицето се стекнува со соодветна квалификација согласно Националната и Европската рамка на високообразовни квалификации (табела бр. 1).

Табела бр. 1 Нивоа во Националната рамка на високообразовни квалификации во Р. Македонија и Европската рамка на високообразовни квалификации

Ниво на националната рамка на високообразовни квалификации		Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовни квалификации
VII	VII Б	II циклус на студии Специјалистички студии	7
VI	VI Б	I циклус на студии Стручни студии 180 ЕКТС	6

9.4. Прв циклус на студии на БАС

Член 102

(1) На прв циклус на стручни студии на БАС може да се запише лице кое положило државна матура или меѓународна матура или кое завршило четиригодишно средно образование според прописите кои важеле пред воведувањето на државната матура.

Член 103

(1) На прв циклус на студии на БАС може да се запишат кандидати кои се државјани на Р. Македонија и своето образование го завршиле во Р. Македонија; кандидати кои се државјани на Р. Македонија и своето образование го завршиле во странство; кандидати кои се странски државјани со завршено средно, вишо или високо образование на високообразовните установи во Р. Македонија или во странство.

(2) Државјанин на Р. Македонија или странски државјанин кој го завршил претходното образование или дел од претходното образование во странство, може да се запише на прв циклус на студии доколку му се признае образовната квалификација стекната во странство согласно Законот за високото образование.

Член 104

(1) На прв циклус на студии на БАС може да се запише кандидат странски државјанин со примена на начелото на заемност.

(2) На прв циклус на студии на БАС може да се запише и кандидат без државјанство под исти услови како и државјаните на Р. Македонија.

Член 105

(1) Право на запишување на прв циклус на студии на БАС имаат и студенти од други високообразовни установи, како и дипломирани лица со посебна постапка за трансфер на кредити, односно признавање на претходно положени испити. Право на запишување на прв циклус на студии на БАС имаат и кандидати - студенти кои преминуваат од една на друга високообразовна установа, односно од едни на други студиски програми во

истата или од друга високообразовна установа со постапка за трансфер на кредити, односно признавање на претходно положени испити.

(2) Право на запишување на прв циклус на студии на БАС имаат и кандидати – студенти кои преминуваат од една во друга високообразовна установа, односно од едни на други студиски програми во истата или од друга високообразовна установа од првото затворање на матичната книга до нејзино второ затворање и при тоа ги користат предностите на кредит трансфер системот, како и под други услови предвидени со Закон и подзаконски акти.

(3) За утврдување на соодветноста на предметните програми и студиските програми за трансфер на кредити Наставничкиот совет на БАС формира посебна комисија составена од тројца наставници. Комисијата врши признавање на кредити од друга предметна програма само доколку утврди дека резултатите кои студентот ги постигнал во процесот на учење на другата студиска програма, односно високообразовна установа, ги задоволува барањата на предметната програма на која го врши трансферот и доколку студентот се стекнал со потребните компетенции кои се потврдени со позитивна завршна оценка.

(4) Условите, постапката и начинот на пренесување на ЕКТС кредити и премин од една на друга студиска програма или од една на друга високообразовна установа се утврдени со Правилникот за единствениот кредит трансфер систем и премин од една на друга студиска програма, односно од една на друга високообразовна установа.

Член 106

(1) Првиот циклус на студии трае 3 (три) години и со неговото завршување се стекнуваат 180 ЕКТС кредити.

(2) За вонредните студенти преку посебно организирање на наставата, предвидено во Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС, се скратува времето на завршување на студиите на прв циклус.

(3) Со завршување на стручните студии со 180 ЕКТС кредити се стекнува диплома со додавка на соодветната струка согласно студиската програма.

(4) Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, стручниот назив по завршување на првиот циклус на студии на БАС е bachelor или baccalaureus, односно baccalaurea, со додавка на струката.

(5) Квалификациите кои се стекнуваат со завршувањето на студиската програма на прв циклус на студии на БАС припаѓаат на нивото VI Б од Националната рамка на високообразовни квалификации во Р. Македонија, која соодветствува на ниво 6 од Европската рамка на високообразовни квалификации.

Член 107

(1) Во рамките на првиот циклус на студии на БАС може да се реализираат и кратки стручни студиски програми со 60 до 120 ЕКТС кредити.

(2) Со завршување на стручните студии од 60 до 120 ЕКТС кредити се стекнува соодветен стручен назив во согласност со Закон.

(3) Квалификациите кои се стекнуваат со завршувањето на кратките стручни студиски програми од прв циклус на студии со 60 до 120 ЕКТС припаѓаат на нивото V од Националната рамка на високообразовни квалификации во Р. Македонија, која соодветствува на ниво 5 од Европската рамка на високообразовни квалификации.

Член 108

(1) Условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС детално се утврдени со Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС.

(2) Првиот циклус на студии на БАС се остварува согласно Законот за високото образование, овој Статут, Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС и другите општи акти на БАС.

9.5. Втор циклус на студии на БАС

Член 109

(1) На втор циклус на студии на БАС може да се запишат кандидати кои завршиле соодветни студиски програми од прв циклус на стручни, односно академски студии, односно кандидати кои завршиле тригодишни студии на прв циклус на студии и се стекнале со 180 ЕКТС и кандидати кои завршиле четиригодишни студии на прв циклус на студии и се стекнале со 240 ЕКТС и кои ги исполнуваат условите предвидени со Закон, овој Статут и Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС.

Член 110

(1) На втор циклус на студии на БАС може да се запишат кандидати кои завршиле и несоодветни студии од прв циклус, при што за запишување се пропишува посета на подготвителен курс/подготвителни курсеви утврдени во Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС, како и со самата студиска програма на која студентот се запишува.

Член 111

(1) На втор циклус на студии на БАС може да се запишат кандидати кои се државјани на Р. Македонија и своето образование го завршиле во Р. Македонија; кандидати кои се државјани на Р. Македонија и своето образование го завршиле во странство; кандидати странски државјани со завршено високо образование на високообразовните установи во Р. Македонија или во странство.

(2) Државјанин на Р. Македонија или странски државјанин кој го завршил претходното образование или дел од претходното образование во странство, може да се запише на втор циклус на студии доколку му се признае образовната квалификација од првиот циклус на студии стекната во странство согласно Законот за високото образование.

Член 112

(1) На втор циклус на студии на БАС може да се запише кандидат странски државјанин со примена на начелото на заемност.

(2) На втор циклус на студии на БАС може да се запише и кандидат без државјанство под исти услови како и државјаните на Р. Македонија.

Член 113

(1) Право на запишување на втор циклус на студии на БАС имаат и студенти од други високообразовни установи, како и дипломирани лица со посебна постапка за трансфер на кредити, односно признавање на претходно положени испити. Право на запишување на втор циклус на студии на БАС имаат и кандидати - студенти кои преминуваат од една на друга високообразовна установа, односно од едни на други студиски програми во истата или од друга високообразовна установа со постапка за трансфер на кредити, односно признавање на претходно положени испити.

(2) Право на запишување на втор циклус на студии на БАС имаат и кандидати – студенти кои преминуваат од една во друга високообразовна установа, односно од едни на други студиски програми во истата или од друга високообразовна установа од првото затворање на матичната книга до нејзино второ затворање и при тоа ги користат предностите на кредит трансфер системот, како и под други услови предвидени со Закон и подзаконски акти.

(3) За утврдување на соодветноста на предметните програми и студиските програми за трансфер на кредити, Наставничкиот совет на БАС формира посебна комисија составена од тројца наставници. Комисијата врши признавање на кредити од друга предметна програма само доколку утврди дека резултатите кои студентот ги постигнал во процесот на учење на другата студиска програма, односно високообразовна установа, ги задоволува барањата на предметната програма на која го врши трансферот и доколку студентот се стекнал со потребните компетенции кои се потврдени со позитивна завршна оценка.

(4) Условите, постапката и начинот на пренесување на ЕКТС кредити и премин од една на друга студиска програма или од една на друга високообразовна установа се утврдени со Правилникот за единствениот кредит трансфер систем и премин од една на друга студиска програма, односно од една на друга високообразовна установа.

Член 114

(1) Вториот циклус на студии на БАС трае една година и со неговото завршување се стекнуваат 60 ЕКТС.

Член 115

- (1) Завршен дел од студиската програма на втор циклус на студии на БАС претставува задолжително изработување на специјалистички труд од страна на студентите.
- (2) Лицето кое завршило втор циклус на студии на БАС се стекнува со назив специјалист во одредена струка, во согласност со студиската програма.
- (3) Во меѓународниот промет и дипломата на англиски јазик, називот по завршувањето на стручните студии од втор циклус е Specialist (Спес.).
- (4) Квалификациите кои се стекнуваат со завршувањето на студиска програма на втор циклус на студии на БАС припаѓаат на нивото VII Б од Националната рамка на високообразовни квалификации во Р. Македонија, која соодветствува на ниво 7 од Европската рамка на високообразовни квалификации.

Член 116

- (1) Условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС детално се утврдени со Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС.
- (2) Вториот циклус на студии на БАС се остварува согласно Законот за високото образование, овој Статут, Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС и другите општи акти на БАС.

9.6. Стручен назив

Член 117

- (1) Стручниот назив се определува согласно Законот, овој Статут и согласно акредитацијата на студиските програми.

9.7. Студиски програми

Член 118

- (1) Студиските програми од прв и втор циклус на студии на БАС и студиските програми за усовршување ги усвојува Органот на основачи на БАС на предлог на Наставничкиот совет на БАС.
- (2) БАС задолжително јавно ги објавува студиските програми и решението за почеток со работа на студиската програма на својата интернет страница и на друг начин најдоцна до објавување на конкурсот за упис на студенти.

Член 119

(1) Првиот и вториот циклус на студии на БАС се организира врз основа на студиски програми кои ги предлага Наставничкиот совет, ги усвојува Органот на основачи на БАС, а акредитацијата ја врши Одбор за акредитација на високото образование.

Член 120

(1) Студиските програми се вреднуваат со кредити по ЕКТС. Секоја година на студиската програма содржи 60 ЕКТС кредити.

(2) Студиската програма на прв циклус на студии на БАС содржи 180 ЕКТС кредити.

(3) Студиската програма на втор циклус на студии на БАС содржи 60 ЕКТС кредити.

(4) Секој предмет од студиската програма се вреднува со одреден број на ЕКТС кредити.

Член 121

(1) Студиските програми содржат задолжителни и изборни наставни предмети.

(2) Задолжителните наставни предмети треба да бидат од соодветната област на БАС.

(3) Изборните наставни предмети студентите ги избираат од листата на изборни наставни предмети на дадената студиска програма или од листата на изборни предмети на другите акредитирани студиски програми од соодветниот циклус на студии на БАС.

(4) Изборните наставни предмети сочинуваат најмалку 10%, а најмногу 30% од бројот на ЕКТС кредити во студиската програма.

(5) Збирот на ЕКТС кредитите на предметите кои се застапени на листата на изборни наставни предмети на студиската програма е најмалку двојно поголем од бројот на ЕКТС кредити предвидени во наставната програма за изборните наставни предмети.

(6) Секој од наставните предмети на листата на изборни наставни предмети задолжително носи еднаков број на ЕКТС кредити.

(7) Студиските програми на БАС, во делот на задолжителните и изборните наставни предмети може да содржат и „прозорци за мобилност“, односно наставни предмети чии активности може да се изведуваат и на англиски јазик.

9.8. Содржина на студиските програми

Член 122

(1) Содржината на студиските програми е предвидена со Законот за високото образование.

9.9. Програми за стручно и професионално усовршување

Член 123

- (1) БАС може да организира различни програми за стручно, односно професионално усовршување имајќи го предвид концептот за доживотно учење.
- (2) Програмите од став (1) на овој член се организираат заради усовршување, дополнување, продлабочување или осовременување на знаењето и не се сметаат за студии.
- (3) За да може да се реализираат програмите од став (1) на овој член, потребно е да се обезбедат просторни, кадровски и други услови потребни за нивна реализација.
- (4) Програмите од став (1) на овој член може да се организираат континуирано (за подолг временски период) или по потреба.
- (5) Право на посета на програмите од став (1) на овој член имаат лица кои имаат завршено средно образование, прв, втор или трет циклус на студии.
- (6) Пријавувањето за овие програми може да се врши самостојно, преку партнерска организација или преку повик.
- (7) Учесниците на програмите од ставот (1) на овој член плаќаат надоместок за посетување на програмите за стручно, односно професионално усовршување. Висината на надоместокот ја определува Органот на основачи на БАС.
- (8) Со програмата може да се предвиди и проверка на знаењата на лицата кои ги посетувале овие програми. Доколку програмата успешно се заврши, проверката се оценува описно со „успешно реализирана програма“.
- (9) По завршувањето на програмите од ставот (1) на овој член лицата кои учествувале на програмите се стекнуваат со потврда, односно сертификат кој го издава БАС. Потврдата, односно сертификатот ја потпишува Директорот на БАС.
- (10) Учесниците кои учествуваат во формите, односно програмите за стручно и професионално усовршување немаат статус на студенти.
- (11) Програмите за стручно и професионално усовршување ги донесува Наставничкиот совет на БАС.

Член 124

- (1) БАС во рамките на програмите за стручно и професионално усовршување, може да ги организира и реализира и следниве активности:
 - 1) организира континуирана обука за вработени во микро, мали, средни и големи организации;
 - 2) организира консултантска активност за унапредување и организациско трансформирање на малите, средните и големите организации;
 - 3) организира научни и стручни собири од областа како организатор и соорганизатор со други високообразовни установи и/или организации од земјата и од странство;

- 4) организира пошироки форми на јавна стручна дебата за актуелни прашања од областа на бизнисот и менаџментот;
- 5) организира развојно-истражувачка дејност во областа на бизнисот и неговото окружување (конкурентност, човечки ресурси, интелектуален капитал и сл.);
- 6) и други активности кои ќе ги предвиди Наставничкиот совет на БАС.

Член 125

(1) Формите за стручно, односно професионално усовршување и другите услови за нивно организирање, како и правата и обврските на лицата кои ги посетувале, се уредени со Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за стручно и професионално усовршување и стручно образование пократко од три години на БАС.

(2) Покрај програмите од став (1) на овој член, БАС може да организира и различни облици на неформално учење, како обуки, курсеви за изучување на македонски јазик и други странски јазици, курсеви за професионални компетенции, летни и зимски школи, работилници и сл. По завршувањето на соодветниот облик на неформално учење се стекнува потврда, односно сертификат кој го издава БАС.

9.10. Стручно образование пократко од три години

Член 126

(1) БАС може да организира стручно образование со траење пократко од три години за стекнување на стручни знаења и обука.

(2) Програмите од став (1) на овој член се предметните програми кои се дел од студиските програми на прв циклус на студии на БАС.

(3) Програмите од став (1) на овој член може да бидат и програми кои ќе ги предложи Наставничкиот совет на БАС, а ќе ги одобри Органот на основачи на БАС.

(4) Право на посета на програмите од став (1), (2) и (3) на овој член имаат лица кои имаат завршено средно образование, се во тек или имаат завршено прв, втор или трет циклус на студии.

(5) Пријавувањето за овие програми може да се врши самостојно, преку партнерска организација или преку повик.

(6) Учесниците на програмите од ставот (1), (2) и (3) на овој член плаќаат надоместок за посетување на програмите за стручно образование пократко од три години. Висината на надоместокот ја определува Органот на основачи на БАС.

(7) Програмите за стручно образование пократко од три години ги реализира наставниот кадар на БАС.

(8) За стекнатите стручни знаења и обука на програмите од ставот (1), (2) и (3) на овој член БАС издава сертификат. Во сертификатот се забележуваат бројот на стекнатите ЕКТС кредити и соодветниот назив на програмата. Изгледот и содржината на сертификатот е утврдена со Правилникот за содржината и формата на дипломата, упатството за подготовка на додатокот на диплома и другите јавни исправи на БАС.

(9) На лице кое се стекнало со сертификат според програма која е дел од акредитирана студиска програма од прв циклус на студии на БАС може стекнатото стручно знаење и обука, изразено во кредити, да му се признае како дел од студиска програма на прв циклус на студии на БАС. Постапката за трансфер на кредити ја води Комисијата за трансфер на кредити согласно Правилникот за единствен кредит трансфер систем и премин од една на друга студиска програма, односно од една на друга високообразовна установа.

(10) Лицето кое се стекнало со стручно знаење и обука согласно ставот (4) од овој член и има знаење стекнато од други форми на учење кое ќе биде соодветно евалуирано од БАС, може да ги продолжи студиите на првиот циклус на студии според студиската програма соодветна на стекнатите кредити и евалуираното знаење. Евалуација на стекнатото знаење прави посебна Комисија за евалуација на стекнатото знаење и определување на оценка на лицата кои се стекнале со стручно знаење и обука на програмите на БАС која ја формира Наставничкиот совет на БАС.

9.11. Студиска програма за заедничка диплома

Член 127

(1) Студиската програма за заедничка диплома е студиска програма која БАС ја прифаќа и изведува заедно со една или повеќе високообразовни установи од Р. Македонија или од странство кои се акредитирани во земјата во која е и седиштето.

(2) Заедничката диплома претставува јавна исправа во која задолжително е наведена БАС и високообразовната, односно високообразовните установи со кои заеднички се изведува студиската програма. Содржината и обликот на заедничката диплома, како и прилозите кон дипломата ги определуваат БАС и високообразовната установа која учествувала при изведувањето на студиската програма за заедничка диплома.

(3) Организирањето и реализирањето на студиските програми за заедничка диплома се регулираат со меѓусебен договор меѓу високообразовните установи од ставот (1) на овој член.

9.12. Јазици на кои се изведува наставата

Член 128

(1) Наставата на БАС се изведува на македонски јазик.

(2) Наставата на БАС може да се изведува и на јазиците на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Р. Македонија или на светските јазици. Во услови кога наставата се изведува на јазиците на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во Р. Македонија или на светските јазици, тогаш македонскиот јазик се изучува како посебен наставен предмет и наставата се изведува на македонски јазик најмалку за уште два наставни предмети од студиската програма.

(3) Дел од студиските програми, односно наставни предмети како „прозорци за мобилност“ може да се изведуваат и на англиски јазик.

9.13. Пренесување на кредити

Член 129

(1) Кредитите може да се пренесуваат од една на друга иста, слична или различна студиска програма во рамките на БАС, односно од една на друга високообразовна установа.

(2) Критериумите и условите за пренесување на кредитите и условите за преминување меѓу студиските програми поблиску се уредуваат со Правилникот за единствен кредит трансфер систем и премин од една на друга студиска програма, односно од една на друга високообразовна установа.

(3) Наставничкиот совет на БАС за следење на критериумите и условите за пренесување на кредити и условите за преминување меѓу студиските програми назначува Координатор за ЕКТС.

(4) Надлежностите на Координаторот за ЕКТС се утврдени во Правилникот за единствен кредит трансфер систем и премин од една на друга студиска програма, односно од една на друга високообразовна установа.

(5) За утврдување на соодветноста за трансфер на кредити од една на друга студиска програма или од една на друга високообразовна установа, Наставничкиот совет на БАС формира тричлена комисија составена од тројца наставници на БАС од кои еден е Координаторот за ЕКТС кој воедно е и претседател на комисијата.

(6) Надлежностите на Комисијата за ЕКТС се утврдени во Правилникот за единствен кредит трансфер систем и премин од една на друга студиска програма, односно од една на друга високообразовна установа.

10. УСЛОВИ И НАЧИН НА ЗАПИШУВАЊЕ НА БАС

10.1. Начин на запишување на БАС

Член 130

(1) Запишувањето на БАС се прави врз основа на јавен конкурс кој го објавува БАС најмалку 5 (пет) месеци пред започнувањето на наставата.

(2) Конкурсот за запишување на студенти се објавува на македонски јазик во еден дневен весник и на интернет страницата на БАС.

(3) Конкурсот за запишување на студенти на БАС треба да ги содржи следниве информации:

- 1) назив и адреса на БАС;
- 2) назив на студиските програми на прв и втор циклус на студии;

- 3) место на изведување на студиските програми;
- 4) времетраење на студиите на прв и втор циклус на студии;
- 5) услови за запишување на прв и втор циклус на студии;
- 6) предвиден број на слободни места за запишување на прв и втор циклус на студии;
- 7) постапки и рокови за пријавување и за изведување за запишување на прв и втор циклус на студии;
- 8) висина на школарина и уписнина за прв и втор циклус на студии.

(4) БАС гарантира рамноправност на сите кандидати за запишување без оглед на раса, боја на кожа, пол, род, јазик, вера, политичко или друго уверување, етничко, национално или социјално потекло, имот, раѓање, општествена положба, инвалидност, сексуална ориентација и возраст.

(5) Пријавувањето и запишувањето на кандидати на прв циклус на студии на БАС е утврдено со Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС.

(6) Пријавувањето и запишувањето на кандидати на втор циклус на студии на БАС е утврдено со Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС.

Член 131

(1) На БАС може да се запишат и студенти кои се странски државјани под исти услови како и државјаните на Р. Македонија.

(2) Запишувањето на странските државјани е уредено со Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии и Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии.

(3) Висината на школарината за студентите странски државјани ја одредува Органот на основачи на БАС.

Член 132

(1) На БАС може да се запишат и кандидати кои завршиле соодветно образование во странство и кои успешно ја завршиле постапката за еквиваленција и признавање на образовната квалификација.

10.2. Одлука за број на студенти кои се запишуваат на БАС

Член 133

(1) Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на БАС донесува Наставничкиот совет. Бројот на студентите не може да биде поголем од бројот утврден со решението за акредитација на студиските програми на БАС.

11. ОБЕМ НА СТУДИИ И ПРОВЕРКА НА ЗНАЕЊЕ

11.1. Почеток и завршување на студиска година

Член 134

- (1) Студиската година на БАС за студентите на прв циклус на студии започнува на 1 октомври, а завршува на 30 септември следната година и се дели на два семестри, зимски и летен семестар.
- (2) Наставата за студентите на прв циклус на студии започнува првата недела од месец октомври, а завршува последната недела од месец септември наредната година.
- (3) Наставата за студентите на втор циклус на студии започнува првата недела од месец ноември, а завршува последната недела од месец октомври следната година.
- (4) Почетокот и времетраењето на наставата по семестри за прв и втор циклус на студии се утврдува во Студентскиот календар што го донесува Наставничкиот совет на БАС и со Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на прв циклус на студии на БАС и Правилникот за условите, критериумите, постапката и правилата за запишување и студирање на втор циклус на студии на БАС.

11.2. Обем и организација на студиите

Член 135

- (1) Вкупното оптоварување на студентите, во рамките на 40 недели годишно, изнесува од 1500 до 1800 часа.
- (2) Во случаите од ставот (1) на овој член студиските програми на прв циклус на студии содржат најмалку 20, а најмногу 30 часа предавања, вежби и семинари неделно или 30 недели годишно.
- (3) Вклучувајќи ја и практичната настава, вкупното оптоварување на студентите на прв циклус на студии не треба да надмине 40 часа неделно и 40 недели годишно.
- (4) Оптоварувањето на студентите опфаќа интегрирана настава (предавања и вежби), индивидуална настава, практична настава (бизнис лабораторија, теренска студентска практика и феријална студентска практика), клиничка настава, консултативно – инструктивна настава, форми на континуирана проверка на знаењето и испити кои се сметаат како контакт часови, како и индивидуална студиска работа (истражување на литература, проектни задачи, проектни извештаи и сл.), самостојна работа, домашно учење, како и изработка на специјалистички труд на втор циклус на студии.

11.3. Проверка на знаењето

Член 136

- (1) Проверката на знаењето на студентот по наставните предмети се врши во текот на наставно – образовниот процес и се изразува во поени (најмногу 100 поени).

(2) За исполнувањето на обврските за полагање на испитот (по делови или во целина) студентот добива оценка изразена во броеви од 5 (пет) до 10 (десет), при што оценката 5 (пет) означува недоволен успех.

(3) Нумеричкиот систем на оценување се споредува со Европската ЕКТС скала на оценки дадена во табелата бр.2.

Табела бр. 2. Скала на оценки

Освоени поени	Нумеричка оценка	Описна оценка
90 - 100	10	A
80 – 89	9	B
70 – 79	8	C
60 - 69	7	D
51 - 59	6	E
41 - 50	5	Fx
0 - 40	5	F

(4) Проверката на знаењето по одделни наставни предмети се врши на начин определен од предметниот наставник кој е предвиден во предметната програма која е дел од студиската програма.

(5) Начинот на стекнување на право, пријавување, полагање, следење, оценување, евидентирање и чување на испити на студентите на БАС е утврден со Правилникот за стекнување на право, пријавување, полагање, следење, оценување, евидентирање и чување на испити на студентите на БАС кој го донесува Наставничкиот совет на БАС.

(6) Завршното оценување задолжително се запишува во индексот, личниот картон на студентот, записникот во склоп на пријавата и во електронскиот индекс на студентот.

(7) Уверението или документот за завршно оценување се издава врз основа на податоците во пријавите и записниците за испитите за секоја предметна програма, потпишани од наставникот.

(8) Просечниот успех на студентот претставува аритметичка средина на оценките од завршното оценување по сите наставни предмети во текот на студиите на студиската програма.

11.4. Испитни рокови

Член 137

(1) Студентот има право да полага испити по предметите во рамките на зимскиот и летниот семестар во предвидените испитни рокови (редовни и дополнителни).

(2) Редовните испитни рокови за секој семестар се утврдуваат со Студентскиот календар кој го донесува Наставничкиот совет на БАС.

- (3) Дополнителните испитни рокови по потреба ги утврдува Наставничкиот совет на БАС. Дополнителните испитни рокови се објавуваат на Образовниот портал на БАС.
- (4) Редовните испитни рокови траат најмалку 2 недели.
- (5) Редовните студенти на прв циклус на студии може да полагаат и преку колоквиуми, доколку тоа е предвидено со предметната програма, а крајната оценка се утврдува по завршување на вториот колоквиум. Во крајната оценка се вкалкулирани постигнувањата на студентот во текот на континуираното оценување. Колоквиумите се реализираат во термините предвидени за колоквиумска недела кои се утврдуваат со Студентскиот календар кој го донесува Наставничкиот совет на БАС. Редовните студенти имаат право да полагаат испити и во рамките на редовните и дополнителните испитни рокови.
- (6) Вонредните студенти на прв циклус на студии и студентите на втор циклус на студии ги полагаат испитите минимум една недела по завршувањето на наставата по наставниот предмет, согласно распоредот. Овие студенти може да ги полагаат испитите за реализираните предмети и во рамките на редовните и дополнителните испитни рокови.
- (7) Испитите или некои други форми на проверка на стекнатите знаења, вештини и способности, се полагаат по сите предмети што студентот ги запишал, и тоа по содржината утврдена во студиската програма.
- (8) Начинот на стекнување на право, пријавување, полагање, следење, оценување, евидентирање и чување на испити на студентите на БАС е утврден со Правилникот за стекнување на право, пријавување, полагање, следење, оценување, евидентирање и чување на испити на студентите на БАС.

12. ЈАВНИ ИСПРАВИ

12.1. Диплома и додаток на диплома

Член 138

- (1) Студент кој ќе ги изврши сите обврски по студиска програма за добивање на високо образование во кој било циклус на образование, БАС, врз основа на евиденцијата што се води за истиот, му издава диплома. Со дипломата се потврдува дека студентот завршил студиска програма од прв или втор циклус на студии и се стекнува со соодветен стручен назив.
- (2) Составен дел на дипломата е додаток на дипломата.
- (3) Дипломата и додатокот на диплома на БАС ја потпишува Директорот на БАС и се заверува со сув печат на БАС.
- (4) Заедничката диплома и додатокот на диплома ја потпишуваат овластените лица на БАС и високообразовната установа со која БАС ја организира студиската програма за стекнување на заедничка диплома.

12.2. Уверение за положени испити

Член 139

(1) На студентот кој ќе ги изврши сите обврски (наставни и финансиски) по студиската програма за усовршување или само дел од студиската програма за стекнување на образование му се издава јавна исправа уверение (целосно или делумно), за завршениот дел од студиската програма кое содржи податоци за нивото, природата и содржината на студиите, како и постигнатите резултати. За добивање на уверението студентот поднесува соодветно барање до Стручната и административната служба на БАС.

(2) Содржината и формата на дипломата и упатството за подготовка на додаток на дипломата и на другите јавни исправи определени со Законот за високото образование, ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

12.3. Други јавни исправи

Член 140

(1) Други јавни исправи на БАС се: индекс, студентска легитимација, уверение за завршениот дел од студиската програма на прв, односно на втор циклус на студии.

Член 141

(1) Содржината и формата на дипломата и упатството за подготовка на додаток на дипломата и на другите јавни исправи ги пропишува министерот надлежен за работите на високото образование.

(2) Поблиската содржина и формата на дипломата и упатството за подготовка на додаток на дипломата, уверението за положени испити, сертификатите и другите јавни исправи на БАС се пропишани и со Правилникот за содржината и формата на дипломата, упатството за подготовка на додатокот на диплома и другите јавни исправи на БАС, а согласно актот пропишан од страна на министерот од ставот (1) на овој член.

12.4. Промоција на завршени студии

Член 142

(1) Промоцијата на лицата кои завршиле стручни студии на студиските програми од прв циклус на студии или на студиските програми од втор циклус на студии на БАС ја врши Директорот на БАС според постапка утврдена со Правилникот за содржината и формата на дипломата, упатството за подготовка на додатокот на диплома и другите јавни исправи на БАС.

12.5. Водење и заштита на личните податоци

Член 143

(1) БАС ја води следнава евиденција со лични податоци за студентите:

- 1) евиденција на пријавени за упис и запишани студенти;
- 2) личен картон кој се води за секој студент од започнување на студиите до завршување на студиите, односно до отпишувањето;
- 3) записник за испитот со кој се евидентира пријавата кон испитот, текот на испитот и постигнатата оценка;
- 4) евиденција на издадени исправи за завршени студенти.

(2) Евиденциите од ставот (1) на овој член опфаќаат: име и презиме на студентот (за студентките и моминско презиме), пол, датум, место и дата на раѓање, држава на раѓање, живеалиште или престојувалиште, единствен матичен број на граѓанинот, државјанство, претходно стекнато образование, начин на студирање, како и други податоци по посебни прописи.

(3) Евиденцијата од став (1) алинеја 2) на овој член, покрај податоците предвидени во ставот (2) на овој член опфаќа и податоци за положени испити, за напредувањето и завршувањето на студиите.

(4) Евиденцијата од ставот (1) алинеја 3) на овој член опфаќа: име и презиме на студентот (за студентките и моминско презиме), пол, единствен матичен број на граѓанинот, начин на студирање, година на студирање и студиска година на првиот упис, датум на испитот, податоци за тоа дали испитот ќе го полага прв пат или го повторува, како и оценка добиена на испитот.

(5) Одредбите во врска со водењето, употребата и чувањето на личните податоци од евиденциите по овој Статут, се користат и за документација врз основа на која биле собрани личните податоци. Документите за претходното образование по завршената уписна постапка му се враќаат на студентот.

(6) Евиденциите од овој член се водат во материјална форма. Истовремено, евиденциите може да се водат и во електронска форма.

(7) Обрасците потребни за евиденција и обрасците на кои се запишуваат податоците од евиденциите ги издава БАС.

(8) За потребите за евиденција, студентска мобилност и регулација на статусот на студентите, БАС издава посебни документи.

Член 144

(1) Тајноста и заштитата на личните податоци е уредена со посебните акти за техничките и организациските мерки за обезбедување, чување, пренесување и уништување на тајноста и заштитата на личните податоци на БАС.

12.6. Матична книга на запишани студенти и главна книга на дипломирани студенти

Член 145

(1) На БАС се води матична книга на запишани студенти и главна книга на дипломирани студенти и досие на секој студент запишан на прв и втор циклус на студии на БАС.

(2) Матичната книга на запишани студенти и главната книга на дипломирани студенти се документи од трајна вредност.

13. НАСТАВЕН КАДАР НА БАС

13.1. Вработени лица на БАС

Член 146

(1) Вработени лица на БАС се:

- 1) наставен кадар, односно лица избрани во наставно-научно, наставно-стручно, научно, наставно звање и демонстратори, кои вршат високообразовна дејност;
- 2) ненаставен кадар, односно лица вработени во стручната и административната служба, ИТ администратор, помошно-техничките лица и други лица опфатени во Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места на БАС.

(2) Правата, обврските и одговорностите на вработените во БАС се уредуваат со општите прописи за работни односи и со Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места на БАС кој го донесува Органот на основачи на БАС.

(3) Странски државјанин може да врши високообразовна дејност исто како и државјанин на Р. Македонија, под услови кои се утврдени со Законот за високото образование.

(4) На БАС се води евиденција на работното време на ненаставниот кадар согласно прописите за работни односи и согласно Правилникот за работно време и распределбата на работното време на БАС. БАС води евидентен лист за присуство на работа на ненаставниот кадар со наведување на податоците за почеток и крај на работното време.

(5) На БАС се води евиденција за одржана настава на наставниот кадар.

(6) Одредбите во врска со распределба на работното време и евиденција на работното време на наставниот и ненаставниот кадар на БАС, поблиску се утврдуваат со Правилникот за работното време и распределбата на работното време кој го донесува Органот на основачи на БАС.

13.2. Наставен кадар на БАС

Член 147

(1) На БАС високообразовна дејност може да врши само лице избрано во наставно-научно, наставно и наставно-стручно звање за времето за кое е избрано.

(2) На БАС високообразовна дејност на втор циклус на студии може да врши и лице избрано во научно звање согласно одредбите од Законот за научноистражувачка дејност и согласно условите и еквивалентноста на звањата утврдени со Законот за високо образование.

(3) На БАС високообразовна дејност може да врши и лице странски државјанин исто како и државјанин на Р. Македонија, под услови кои се утврдени со Законот за високото образование, овој Статут и Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.

(4) Изборот на наставниот кадар се врши врз основа на одредбите од Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.

(5) На БАС не може да бидат избрани за наставен кадар лица кои се роднини по крв во права линија до кој и да е степен. Одредбите од овој став не се однесуваат за оние лица кои се избрани во наставно, наставно-стручно звање или демонстратори пред стапување на сила на Законот за високо образование (Службен весник на Р. Македонија бр. 82/18).

13.3. Наставни звања

Член 148

(1) Наставни звања на БАС се: предавач, виш предавач и професор на висока стручна школа.

13.4. Наставно-стручни звања

Член 149

(1) Наставно-стручни звања на БАС се: лектор и виш лектор.

13.5. Критериуми, општи, посебни и дополнителни услови за избор во наставни и наставно-стручни звања на БАС

Член 150

(1) Критериуми за избор во наставно и наставно-стручно звање се:

- 1) стекнато образование;
- 2) резултати од научноистражувачката работа;

- 3) резултати и искуство во наставната дејност и подготвување на наставен и научноистражувачки подмладок;
- 4) стручно-применувачката дејност.

(2) Општите, посебните и дополнителните услови за избор и ре-избор во наставно и наставно-стручно звање на БАС се утврдени во Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.

13.6. Постапка за избор во наставни и наставно-стручни звања

Член 151

(1) Постапката за избор во наставни и наставно-стручни звања, конкурсот за избор во звања, рецензионата комисија, хабилитационата постапка за проверка на способноста за наставна и високостручна работа, засновањето на работниот однос, роковите во кои се вршат изборите, рокови за избор во повисоко звање, односно за повторен избор во звање и педагошките обврски согласно Законот за високо образование се утврдени во Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.

13.7. Засновање на работен однос

Член 152

(1) Постапката за избор во наставно, односно наставно-стручно звање завршува со засновање на работен однос меѓу избраното лице и БАС. Работниот однос се заснова за времето на кое е избрано лицето.

(2) Лицата избрани во наставно и наставно-стручно звање со заснованиот работен однос остваруваат права и обврски од работен однос во согласност со Законот за високото образование и Законот за работни односи.

(3) При мирување на работниот однос, лицето избрано во звање, има право да врши високообразовна дејност на прв циклус на студии без финансиски надоместок.

(4) Лицето избрано во звање, на кое му мирува работниот однос, има право да држи предавања и да биде ментор на втор циклус на студии, како и да врши други активности од високообразовната дејност.

(5) Лицето избрано во звање во текот на еден семестар од студиската година може да врши предавања по најмногу четири наставни предмети на прв циклус на студии на БАС или на други високообразовни установи (по претходно добиена согласност од БАС).

(6) Лицето избрано во звање во текот на еден семестар од студиската година може да врши предавања по најмногу четири наставни предмети на втор циклус на студии на БАС или на други високообразовни установи (по претходна добиена согласност од БАС).

13.8. Предвремен престанок на изборот

Член 153

(1) Лицето избрано во звање на БАС е должно постојано научно и стручно да се усовршува и докажува, успешно да ја остварува високообразовната дејност на БАС, да придонесува за создавање на наставен подмладок, да се грижи за успешно остварување на студиските програми и да придонесува за развојот, односно примената на научната дејност за која е избран.

(2) На лицето избрано во звање може да му престане работниот однос и пред истекот на времето за кое е избрано, под условите и постапката утврдени со Закон и во Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.

13.9. Право на вршење дејност на друга високообразовна установа

Член 154

(1) Лице од еден универзитет може да врши високообразовна дејност на БАС во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна, односно уметничка област, врз основа на согласност на Сенатот на универзитетот на кој е избрано дадена по претходно мислење на Наставно-научниот совет на единицата на универзитетот.

(2) Лице од една самостојна висока стручна школа може да врши високообразовна дејност на БАС, во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна, односно уметничка област, врз основа на согласност на самостојната висока стручна школа на која е избрано.

(3) Лице избрано во наставно, односно наставно-стручно звање на БАС може да врши високообразовна дејност на друга висока стручна школа, односно високообразовна установа во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна област.

(4) Постапката за стекнување на правото за вршење на дејност на друга високообразовна установа започнува со поднесување на барање за добивање на согласност за вршење на високообразовна дејност на лице избрано во БАС од страна на високообразовната установа која го бара да го ангажира тоа лице.

(5) Директорот на БАС, врз основа на барањето од став (4) на овој член, доставува предлог до Органот на основачи на БАС. Органот на основачи на БАС, врз основа на предлогот на Директорот на БАС, дава согласност за лицето избрано во наставно, односно наставно-стручно звање на БАС за вршење на високообразовна дејност на друга високообразовна установа.

(6) Лицето избрано во наставно, односно наставно-стручно звање на БАС ќе добие согласност за вршење на високообразовна дејност на друга високообразовна установа доколку високообразовната дејност ја врши на друга висока стручна школа и доколку реализира максимум четири предмети на прв, односно четири предмети на втор циклус на студии на двете високообразовни установи.

13.10. Демонстратори

Член 155

- (1) На БАС може да се избираат демонстратори како помошници во наставно - образовниот процес на првиот циклус на студии на БАС.
- (2) Демонстратор може да биде лице кое е студент на втор циклус на студии.
- (3) За демонстратор може да биде избран студент кој студиите од првиот циклус ги завршил со просечна оценка од најмалку 8.00 (осум).
- (4) Демонстратор се избира за период од една студиска година, со право да биде ре-избран уште два пати на БАС.
- (5) Посебните услови и постапката за избор на демонстратори на БАС, како и нивните права и обврски во наставно – образовниот процес на БАС се утврдени со Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.
- (6) Демонстраторите учествуваат во наставно – образовниот процес на БАС во обем и начин определен со студиската програма.
- (7) БАС и демонстраторот, склучуваат договор со кој се уредуваат меѓусебните права и обврски.

13.11. Визитинг наставници

Член 156

- (1) По покана на Наставничкиот совет на БАС, наставници од акредитирани високообразовни установи, признати научници и истакнати уметници од земјата и од странство, можат како гости, без распишување на конкурс, да извршуваат високообразовна и научноистражувачка дејност за определено време (минимум 1 наставен ден, а максимум 1 семестар во рамките на студиската година).
- (2) Наставниот кадар на БАС има право поднесе предлог до Наставничкиот совет на БАС за вклучување на гости, од ставот (1) на овој член, во наставата по одреден наставен предмет или за учество во научноистражувачката работа на БАС. Постапката за поднесување и одобрување на предлогот е утврдена во Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.
- (3) Визитинг наставник, од акредитирана високообразовна установа, кој ќе врши високообразовна дејност помалку од еден семестар, не може да врши оценување на студентите.
- (4) Визитинг наставник, од акредитирана високообразовна установа, кој ќе врши високообразовна дејност со времетраење од еден семестар, може да врши оценување на студентите.

(5) За реализирање на визитинг настава на БАС, потребно е да се обезбеди согласност од високообразовната установа на која визитинг наставникот е избран во наставно, односно наставно-научно звање

(6) Времето и условите под кои се врши дејноста од ставот (1) на овој член се утврдуваат со договор склучен помеѓу БАС и визитинг наставникот.

(7) Наставници избрани во БАС во наставно, односно наставно-стручно звање може да бидат ангажирани како визитинг наставници на други високообразовни установи за вршење на високообразовна или научноистражувачка работа по претходна покана од високообразовната установа од земјата и до странство.

13.12. Афирмирани научници, уметници и стручњаци од практиката

Член 157

(1) Афирмирани научници, уметници и стручњаци од практиката како специјалисти и експерти, по покана, може да изведуваат настава за одделни делови од наставен предмет.

(2) Наставник на БАС има право да предложи афирмиран научник или стручњак од практиката за вклучување во наставата за одреден наставен предмет. Постапката за поднесување и одлучување по предлогот на наставникот, како и начинот и обемот на нивно вклучување во наставата е утврден со Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.

(3) Афирмирани научници, уметници и стручњаци од практиката може да предложат и координаторите за практична настава со цел нивно вклучување во практичната настава. Постапката за поднесување и одлучување по предлогот на координаторите за практична настава, како и начинот и обемот на нивно вклучување во наставата е утврден со Правилникот за критериумите, условите, правилата и постапката за избор во наставни, наставно-стручни звања и демонстратори на БАС.

(4) Лицата од став (1) на овој член не може да вршат оценување на студентите.

13.13. Платено и неплатено отсуство и сабатна година

Член 158

(1) На лице избрано во наставно и наставно-стручно звање на БАС, на негово барање, на секои 5 (пет) години, БАС може да му одобри платено отсуство во траење до 1 (една) година, односно неплатено отсуство во траење до 3 (три) години заради стручно, односно научно усовршување во соодветната научна област, односно истражување од соодветната научна област или за престој на високообразовна или научна институција со статус во наставно или наставно-стручно звање.

(2) Доколку стручното усовршување, истражувањето, односно престојот од ставот (1) на овој член е на некој од првите сто универзитети рангирани на последната објавена листа

од следните институции: Институт за високо образование при Шангајскиот Џиот Тонг универзитет, US News and Reports и Times Higher Education Supplement – World University Ranking, покрај платеното отсуство, министерството надлежно за работите од високото образование ги надоместува трошоците за сместување, искрана, здравствено осигурување и патни трошоци, доколку истите не се надоместени од институцијата на која се остварува престојот или од друга институција.

(3) Условите за користење на правата од ставот (2) на овој член поблиску се уредуваат со акт донесен од министерот надлежен за работите во високото образование.

(4) При давање на согласност за отсуство, Наставничкиот совет на БАС е должен да обезбеди замена, односно прераспределба на наставните обврски на други соодветни лица, така што на лицата на кои се прераспределува, не може да им се зголеми обемот повеќе од обемот утврден со Закон и овој Статут.

(5) Условите за користење на правата од ставот (1) на овој член поблиску се уредуваат со Правилникот за плати, додатоци, надоместоци и други примања на вработените на БАС кој го донесува Органот на основачи на БАС.

13.14. Престанок на работен однос поради исполнување на услови за пензија

Член 159

(1) На лицето избрано во наставно и наставно-стручно звање, кое во текот на студиската година продолжило договор за вработување согласно прописите за работните односи, работниот однос му трае до крајот на студиската година во која наполнило 67 години старост.

(2) Редовен професор и професор на висока стручна школа во пензија може да работи на научноистражувачки проект на БАС, може да се вклучи во реализирање на програмите за стручно и професионално усовршување што ги организира БАС и во другите активности предвидени со член 2 од овој Статут. Потребата за ангажирање ја утврдува Наставничкиот совет на БАС. Обемот на неговото учество се утврдува со одлуката за неговата потреба и со договор помеѓу БАС и лицето.

(3) Пензионираниите лица имаат право да го користат библиотечниот фонд на БАС.

14. САМОЕВАЛУАЦИЈА НА БАС

Член 160

(1) На БАС се спроведува систем за самоевалуација.

(2) Самоевалуација на БАС врши Комисија за самоевалуација на начин и услови утврдени со Упатството за евалуација на БАС кој го донесува Наставничкиот совет, а го усвојува Органот на основачи на БАС.

- (3) Членовите на Комисијата за самоевалуација се избираат со тајно гласање од страна на Наставничкиот совет на БАС, од редот на наставниците со мандат од 4 (четири) години и од претставниците на студентите со мандат од 1 (една) година.
- (4) Комисијата за самоевалуација на БАС, самоевалуацијата треба да ја врши според Упатството за евалуација на БАС и според Правилникот за стандардите и постапката за надворешна евалуација и самоевалуација што го донесува Националниот совет.
- (5) Самоевалуацијата се спроведува во интервал од најмногу 3 (три) години.
- (6) Составен дел на самоевалуацијата е анкета на студентите за квалитетот на наставниот кадар, која се спроведува во втората половина од семестарот, за секој предмет одделно.
- (7) Резултатите од самоевалуацијата се објавуваат на веб страницата на БАС.

15. СОРАБОТКА

Член 161

- (1) БАС остварува соработка со домашни и странски високообразовни установи и/или други организации.
- (2) Соработката опфаќа соработка со: домашни и странски високообразовни установи, јавни и приватни институти, центри, организации и други субјекти заради унапредување на високообразовната, научноистражувачката и применувачката дејност на БАС.
- (3) Соработката се остварува преку: учество на домашни и меѓународни проекти, размена на стручни и научни публикации, заедничко организирање и учество на конференции, симпозиуми и други стручни и научни собири, организирање на студиски програми за заедничка диплома, организирање на зимски и летни школи, мобилност на студенти, наставен и ненаставен кадар, учество во меѓународни програми, асоцијации, реализирање на програми за стручно и професионално усовршување и сл., и изведување на други високообразовни активности.
- (4) За воспоставувањето на соработка и вклучувањето на БАС во одредени активности наведени во став (2) и (3) од овој член, БАС склучува посебни меморандуми, билатерални или мултилатерални договори и спогодби во кои конкретно се утврдува формата и начините за меѓусебна соработка.
- (5) Договорите и спогодбите за соработка ги потпишува Директорот на БАС или овластено лице од Директорот, во зависност од видот и начинот на соработка.

16. ЦЕНТАР ЗА КАРИЕРА

Член 162

- (1) БАС може да основа Центар за кариера.
- (2) Центарот за кариера го основа Органот на основачи на БАС.

(3) Органот на основачи на БАС назначува едно или повеќе лица кои ќе го водат Центарот за кариера на БАС.

(4) Лицето/лицата кои се задолжени да го водат Центарот за кариера на БАС имаат обврска на годишно ниво да достават извештај за својата работа до Органот на основачи на БАС.

(5) Центарот за кариера во својата работа ги опфаќа следниве активности:

- 1) води посебна евиденција за поранешни студенти (алумни);
- 2) организира посети на настани кои се поврзани со кариера и кариерен развој;
- 3) врши проценка на очекуваната кариерна успешност преку МОКУ – матрица на очекувана кариерна успешност;
- 4) им дава поддршка на студентите при креирање на своја биографија;
- 5) им дава поддршка на студентите при креирање на мотивационо писмо;
- 6) им дава поддршка на студентите при подготовка за интервју за работа;
- 7) дава советување и поддршка на студентите при првото вработување во фазата на воспоставување на кариера;
- 8) реализира проекти поврзани со кариера;
- 9) нуди обуки;
- 10) прави самопроценки на студенти;
- 11) врши и други активности во интерес за студентите, а кои се однесуваат за подготовка и развој на нивната кариера.

17. ПРИЈАВА НА КОРУПЦИЈА

Член 163

(1) Заради поефикасно спречување и заштита од корупција, Органот на основачи на БАС од редот на професорите на БАС избира овластено лице за прием на пријави за корупција.

(2) Пријавувањето на корупција се врши усно на записник или во писмена форма.

(3) Овластеното лице за прием на пријави за корупција е должно:

- 1) да постапува по пријавите од ставот (2) на овој член;
- 2) да ги заштити личните податоци на пријавувачот, односно податоците кои можат да го откријат идентитетот на пријавувачот кој бара да биде анонимен или пријавува доверливо, согласно прописите за заштита на лични податоци;
- 3) да го информира пријавувачот кој е познат за преземените мерки во врска со пријавата без одлагање, а најдоцна во рок од 15 дена од денот на прием на пријавата.

(4) Овластеното лице за прием на пријави за корупција се избира за време од 3 (три) години, со право на уште еден избор.

(5) Овластеното лице за прием на пријави за корупција најмалку два пати годишно доставува извештај за својата работа до Органот на основачи на БАС.

18. ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Член 164

(1) БАС го обезбедува почитувањето на принципот на недискриминација кон студентите и вработените врз основа на пропишаните закони и ратификувани меѓународни договори.

(2) БАС изработува и спроведува политики насочени кон заштита од дискриминација и промоција на еднаквоста.

(3) На БАС се забранува било кој облик на директна или индиректна дискриминација и вознемирување при:

- 1) процесот на запишување на студии на прв и на втор циклус на студии;
- 2) образовниот процес;
- 3) достапност до услуги, бенефиции и објекти;
- 4) вработување, кариерно напредување, престанок на вработување, избор во наставни, односно наставни-стручни звања согласно Закон;
- 5) бенефиции поврзани со работата на БАС и можности за развој;
- 6) трансфери;
- 7) обуки и програми за стручно и професионално усовршување и стручно образование пократко од три години;
- 8) студентско организирање;
- 9) содржина на студиските програми;
- 10) управување и учество во органите и телата на БАС;
- 11) финансирање на БАС;
- 12) која било друга област од високото образование.

Член 165

(1) БАС, во случај на дискриминација, дава можност за доставување на пријава до Органот на основачи на БАС кој формира комисија за таа намена. Комисијата ја сочинуваат двајца наставници и деловниот секретар на БАС. Комисијата по примање на пријавата го разгледува случајот, се консултира со државните органи надлежни за заштита од дискриминација и донесува Решение за конкретниот случај.

(2) БАС преку обуки и промоции ќе ја подигнува свеста за недискриминација меѓу вработените и студентите.

(3) БАС ќе им овозможи на студентите со инвалидитет да ги изразат своите способности во полн капацитет и ќе им обезбеди соодветна инфраструктурна, техничка и процедурална поддршка. БАС ќе обезбеди рационално прилагодување на индивидуалните потреби на студентот, зависно од видот и степенот на инвалидност.

(4) БАС при планирање на буџетот ќе ги земе предвид и можностите за инфраструктурни прилагодувања за студентите со инвалидност.

(5) БАС забранува било каков вид на дискриминација на студентите и вработените.

(6) БАС забранува било каков вид на дискриминација и во содржините на учебниците и учебните помагала.

18.1. Афирмативни мерки

Член 166

- (1) На БАС се применуваат афирмативни мерки.
- (2) Афирмативните мерки можат да се однесуваат на вработувањето, запишувањето на студии, образовниот процес и која било друга област од високото образование.
- (3) Уписните квоти, стипендиите и посебната поддршка може да се третираат како афирмативни мерки.

19. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 167

- (1) Толкувања на одредбите од овој Статут дава Органот на основачи на БАС.

Член 168

- (1) Донесувањето на актите утврдени со овој Статут ќе се изврши непосредно по добивањето на мислење за Статутот од Владата на Р. Македонија и согласност од страна на основачите. До моментот на добивање на мислење од страна на Владата на Р. Македонија и согласност од страна на основачите за Статутот на БАС, БАС ќе работи врз основа на постоечките акти, при што одредбите кои се во спротивност со одредбите на Законот за високото образование (Службен весник на Р. Македонија бр. 82/18), нема да се применуваат.

Член 169

- (1) Избраниот Директор и Заменици директори на БАС продолжуваат да ја вршат функцијата за мандатот за кој се избрани.
- (2) Лицата од ставот (1) на овој член кои се избрани во функција по прв пат имаат право на уште еден мандат.
- (3) Лицата од ставот (1) на овој член кои се избрани на своите функции во два мандати, немаат право на уште еден мандат.

Член 170

- (1) По стапувањето на сила на Статутот на БАС, Директорот на БАС има обврска во рок од 10 (десет) дена да распише избори за членови на Студентското собрание на БАС и да формира изборна комисија.
- (2) Студентското собрание на БАС има рок од 30 дена од денот на конституирањето да избере претставници во органите на БАС.

(4) Мандатот на членовите на Студентското собрание на БАС кои се избрани во роковите на овој член може да трае пократко или подолго од една година, но не повеќе од 18 месеци, во зависност од терминот утврден во Статутот на Студентското собрание на БАС како период за одржување на редовни избори за членови на Студентското собрание.

Член 171

(1) Изборот во наставно и наставно-стручно звање започнат пред влегувањето во сила на овој Статут ќе се заврши според одредбите од претходниот Статут на БАС и другите општи акти на БАС, како и според одредбите на Законот за високото образование (Службен весник на Р. Македонија бр. 35/08, 103/08, 26/09,83/09,99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15, 20/15, 98/15, 145/15, 154/15, 30/16, 120/16 и 127/16).

(2) Наставниците избрани во насловни звања пред стапувањето на сила на Законот за високо образование (Службен весник на Р. Македонија бр. 82/18) ќе бидат ангажирани за вршење на високообразовна дејност на БАС до завршување на обврските согласно студиската програма и времетраењето на нивниот избор.

(3) Наставниците кои на БАС биле избрани во насловно звање професор на висока стручна школа (доживотно звање), пред влегувањето на сила на Законот за високо образование (Службен весник на Р. Македонија бр.82/18), ќе може да бидат ангажирани за вршење на високообразовна дејност на БАС врз основа на потребите на БАС.

(4) Наставниците избрани во насловни звања пред стапување на сила на Законот за високо образование (Службен весник на Р. Македонија бр. 82/18), кои по стапувањето на сила на овој Закон стапиле во работен однос на БАС со полно работно време, насловното звање од областа/предметите во кои што се избрани, со посебна одлука на Наставничкиот совет на БАС им се трансформира во наставно звање за истата наставна област/предмети.

Член 172

(1) Студентите кои се запишале на БАС пред акредитирање, односно ре-акредитирање на студиските програми, студиите ги продолжуваат и завршуваат согласно студиските програми на кои се запишале.

(2) Студентите кои се запишале во прва година додека тече процесот на акредитација, односно ре-акредитација на студиските програми на прв или на втор циклус на студии, студирањето ќе го продолжат согласно новите акредитирани, односно ре-акредитирани студиски програми, освен доколку Органот на основачи не донесе поинаква одлука. Студентите се должни да ги исполнат разликите кои произлегуваат од студиските програми (наставни и финансиски). Со промената на студиската програма се менува и Договорот за школување меѓу студентот и БАС.

Член 173

(1) Овој Статут стапува на сила од денот на донесување на согласност од страна на Органот на основачи на БАС, а по претходно добиено мислење од страна на Владата на Р. Македонија.

Член 174

(1) Со стапувањето на сила на овој Статут престанува да важи Статутот бр. 02-75/01 од 15.09.2010 година.

Наставнички совет на БАС:

Виш пред. д-р Даниела Карадаков

Проф. д-р Лидија Стефановска

Проф. д-р Гордана Тасевска

Проф. д-р Маја Кочоска

Проф. д-р Тони Соклевски

Виш пред. д-р Дијана Ивановска Пржо

Пред. м-р Билјана Галовска